

EDITORIAL

Festivals culturals ben posicionats

El mes d'agost concentra la majoria de festes majors del Moianès. Són dies en què la població dels nostres municipis s'incrementa i es multiplica, coincidint amb el moment àlgid de l'estiueig, amb visites de familiars i amics i l'atracció de persones que es desplacen per participar en algun acte. Aquest número dóna compte de la Festa Major de Moià, que ha estat força ben valorada, amb una programació variada i en una edició en què ni la meteorologia ni cap fet luctuós no han condicionat gaire les celebracions, com sí que va passar l'any passat. El soroll nocturn és acceptat de més o menys bon grat per les persones que no participen directament en les celebracions i l'incivisme sembla un problema difícil d'erradicar, malgrat una campanya de comunicació de l'Ajuntament de Moià que, en termes de disseny, ha estat de molta qualitat, però que no pot ser l'eina principal per a fer-hi front.

Aquesta TOSCA presenta altres activitats culturals dels municipis de Calders, Collsuspina i Monistrol de Calders. Es tracta de la quarta edició del GiraCirc a Collsuspina i de la segona edició del Festival de Titelles a Calders i Monistrol, amb bon acolliment. En el cas del GiraCirc s'han aconseguit 8.000 assistents i és un festival que s'està fent un nom, no solament a la Catalunya Central sinó en el

conjunt de Catalunya pel que fa al circ al carrer. I podem afegir a aquests festivals l'Stagnum, a l'Estany, que va iniciar-se l'any 2009 i que ha sabut aprofitar l'entorn del monestir de Santa Maria per a oferir una programació cultural de qualitat. O recordar la iniciativa de Castellterçol, que va tenir la capacitat de crear i produir una òpera —que, de moment, només s'ha pogut representar en una ocasió—.

Es tracta, en definitiva, de projectes que responen a iniciatives de creadors o gestors culturals que els ajuntaments han sabut acollir i fer créixer i que, com en el cas de GiraCirc, permeten projectar una imatge i una marca de qualitat diferenciada, de prestigi per a aquests municipis i per a la comarca. És, doncs, molt positiu constatar la vitalitat d'aquests pobles. Moià, en aquest sentit, a més de promocionar les coves del Toll, manté la vitalitat de la Cabra d'Or com a festa emblemàtica de la festa major, en absència del *Musical*, però té pendent de reconvertir projectes artístics com el Festival Francesc Viñas als paràmetres del segle XXI. El Pla Cultural del Moianès, finançat des de l'administració pública i presentat l'any passat, identifica elements artístics i patrimonials molt clars per a impulsar el Moianès en termes de turisme cultural. Seria un bon repte d'assumir per a aquest curs que ara s'enceta.

ÍNDEX

Editorial	3
Actes i esdeveniments	5
La festa major supera el buit que deixa <i>El Musical</i> . E. Roca	5
Vida municipal	14
El desmantellament del servei de policia local. <i>PDeCAT</i>	14
Campanya arqueològica a les Toixoneres. J. Font	15
Clam per la llibertat al Moianès. J. Font	16
Les entitats informen	17
Xipifesta. M. Pujol	17
Museu de Moià	18
Biblioteca de Moià	19
Activitats d'estiu 2018. <i>Cercle Artístic del Moianès</i>	20
Pròxim concert d'orgue de M. Torrent. <i>Equip de l'Orgue</i>	21
Un estiu gegant. <i>Geganters de Moià</i>	22
Opinió	23
Per què no rebategem els gegants vells? J. Clarà	23
Moianès	24
Consorci del Moianès	24
Campanya de prevenció de drogues. <i>Consell Comarcal</i>	25
Colluspina consolida el GiraCirc. J. Font	26
El 2n Festival de Titelles del Moianès ... <i>Rocamora Teatre</i>	28
Notes terçolenques. R. Puig	29
Perfils	30
Jesús Suriñach, pastor d'ovelles. D. Prat	30
De fora estant	34
Mor Pere Comín, fill d'Alfonso Carlos Comín. J. Font	34
Maqueta de Santa Maria del Mar. J. Clarà	35
Concurs «La qualitat és en el detall»	35
Una mica d'història	36
Impressor: Isidre José i Picanyol. R. Portet	36
Lletres	40
Gent a Moià. M. Baqués	40
Miscel·lània	42
Homenatge a la Velleja. M. Porta	42
La costa de la Creu. A. Cantó	42
Ficció i realitat. J. Ll. M. Picanyol	44
Meteoflaix. J. M. Picañol	45
Sens la veu dels àngels? Plade	46
Publicacions	46
Moviment demogràfic / Necrològiques	49
Dades meteorològiques	50

Cabra d'Or (fot. Josep Font)

ACTES I ESDEVENIMENTS

La festa major supera el buit que deixa *El Musical*

Elisa Roca amb la col·laboració d'E. Permanyer i J. Clarà

Malgrat les altes temperatures que van marcar els termòmetres els primers dies, amb la impossibilitat de dormir de gust durant la nit, mesclat amb les tronades de tarda dels dies posteriors, els moianesos i moianeses van esperar i van viure amb intensitat la festa major d'estiu, enguany sota l'expectativa de com es resoldria el buit que deixava la desaparició del *Musical*. Repassant el llibret de tots els actes, però, varem percebre que altres actes com ara el festival cerveser Carpe Birrem o la cursa de la milla urbana tampoc no es van dur a terme.

Un cop finalitzada, tenim la sensació que ha estat una festa major que ha combinat amb encert activitats per a xics, joves i gent gran. Cadascú ha tingut els seus espais i els seus horaris. No obstant això, bona part dels veïns del parc reproven l'exagerat volum de la música fins a altes hores de la matinada i l'aldarull posterior que fa el jovent que surt de les sessions de dj's. L'incivisme i la brutícia,

malgrat les campanyes endegades per l'ajuntament per fer-hi front, revifem successivament durant aquests dies. Quant al *Musical*, fa la sensació que, almenys enguany, la festa major s'ha sobreposat al seu acabament.

XXXVI Trobada de Gegants

Sens dubte, el tret de sortida de les festes d'estiu és la Trobada de Gegants. Les colles convidades (Abrera, Avinyó, Calonge, Castellcir, Guixeres, Lloret de Mar, Navarcles, Sabadell-Gràcia), acompanyades pels gegants de la vila i els de les escoles de Moià, i amb l'alegria del so de les gralles de cadascuna de les colles, van fer sortir al carrer grans i petits.

XXXVIII Caminada Popular pel Moianès

Unes quatre-centes persones van prendre part en la caminada popular organitzada pel GEMI. Amb sortida davant el pavelló poliesportiu, el recorregut va

Gran assistència de públic jove a les activitats del parc; a la foto, nit del 14 d'agost (fot. Aj. Moià)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruai, Elvira Vilardell
 Administració: Eduard Gómez
 Impressió: Winihard Gràfics, Moià
 Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
 DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

ser, com cada any, d'uns 16 km, que van transcórrer entre camins forestals i corriols, val a dir que un tant per cent força alt amb ombra, cosa que tots els participants van agrair, ja que la calor aplacava de valent. Cal agrair també els quatre avituallaments distribuïts estratègicament durant el camí per a anar agafant forces. De primer, el trajecte es va encaminar cap a la riera de l'Om, passant, tot seguit, prop de Casagemes i Vilarjoan. El camí va transcórrer pel Solà Sabruneta per agafar, immediatament, la direcció cap al serrat de la Torre, el Pou de la Moretona i dirigir els passos cap al serrat de Bossanys, l'Hípica del Serrat i tot seguit endinsar-se cap al poble per retornar al pavelló. Un cop allà, l'organització oferia beure i menjar a més de donar a cada participant el present d'aquesta edició: un estoig per a portar l'entrepà. Des de la direcció han volgut donar les gràcies a la vintena de col·laboradors i a la colla de voluntaris, amants de la natura i l'esport, que han ajudat desinteressadament per tal que aquesta caminada any rere any vagi essent un èxit.

19è Aplec de la Sardana

Tot i que la tarda amenaçava pluja, l'Aplec de la Sardana, en la seva dinovena edició, va poder celebrar-se al parc sense cap contratemps. Les cobles Lluïsos de Taradell, Sant Jordi - Ciutat de Barcelona i Ciutat de Cornellà van interpretar vint-i-tres sardanes de set tirades a partir de dos quarts de cinc. Com cada any, es va fer el concurs de colles improvisades i es va rifar una bonica panera.

La Cabra d'Or, un any més!

Pocs dies abans, ja es notava que la Cabra era a tocar, perquè els carrers s'anaven engalanant i a les dotze del migdia del dijous a la plaça de les Eres va començar a prendre cos la llegenda de la Cabra d'Or. A partir d'una breu repre-

sentació teatral es va anar explicant com arribà la cabra a Moià, regal d'un emir, des de Còrdova, i com es va esdevenir la lluita dels exèrcits del noble Aissó i dels francs. La lluita final entre ambdues tropes es va escenificar amb globus d'aigua —no amb farina com els altres anys— i va acabar l'actuació amb tots els assistents que van voler sota el raig d'una mànega que els va fer passar la calor. Val a dir que es tracta d'una escena que queda una mica pobra, perquè l'espai és molt gran i hi intervenen pocs figurants, afegint-hi que la banda Àuria enguany no hi va ser present. Tot i això, és el punt de sortida d'una festa que ha arrelat i que mou moltíssima gent.

Convocats, de nou, a les set de la tarda davant l'església, es va representar, amb una mica de retard i amb força problemes de so, la part on el senyor de Planel·la repta el jove Bernat a trobar la cabra d'or perquè si no la seva promesa passarà la primera nit de noces amb el senyor feudal, com era freqüent en aquells temps. El jove implora al poble de Moià que l'ajudi a trobar l'animal que alliberarà a la seva Dolça. Encara que a la tarda havia plogut una mica, això no va impedir que un bon nombre de gent pugés a sopar al castell de Clarà, per tal de buscar la cabra i ballar fins a la matinada.

És el dia següent quan la festa va esdevenint espectacular malgrat que cada any sigui el mateix relat i es faci el mateix recorregut. Sens dubte hi ajuden molt els ingredients que s'hi han anat adherint al llarg dels anys, com el ball de bastons i el ball de les cabretes. La quantitat de músics que han format aquest any la banda i, no cal dir-ho, la força i alegria que transmeten els portadors i portadores de la cabra d'or acaben d'amanir la festa. Amb aquests ingredients no és d'estranyar que durant el recorregut del matí, des del castell de Clarà fins a l'ajuntament, i a la tarda amb la cercavila pels carrers del poble,

Una novament concorreguda edició de la Cabra d'Or (fot. Josep Font i C.I.C. - Moià)

l'afluència de gent sigui massiva, sobretot de jovent.

Al vespre, la representació final, que va començar tard degut a la tardança de la cercavila, culmina amb l'apedregament del Senyor de Planella i el sopar de noces a la plaça Major —enguany amb una assistència menor que en les darreres edicions— per celebrar la unió dels promesos. Els ballarins i les cançons de la Cabra d'Or amb l'acompanyament musical de la Banda Àuria van arrodonir el festiu sarau fins ben tard.

Pintura i dibuix infantil ràpids

Una trentena de pintors i uns cinquanta-cinc infants de fins a catorze anys distribuïts en diferents categories van prendre part en aquests concursos, que ja són genuïns de la festa major. Es va dur a terme el dissabte dia 11, de les deu del matí a les vuit del vespre. L'exposició de tots els treballs va romandre oberta després de la seva inauguració el dia 14, fins al dia 19.

El mateix dia el Motoclub Moianès va organitzar una excursió amb moto o quad pels voltants del Moianès.

Teatre, pregó i cantautor mediàtic

A la tarda del dissabte dia 11, a la plaça Major la companyia Ruskus Patruskus va convèncer el nombrós públic assistent amb la seva obra *Cirkruskus*, espectacle per a públic de caire familiar. Per a acabar el dia, encara faltaven dos actes que van moure gent en abundor. Primerament, l'emotiu i ben treballat pregó de festa major, a càrrec de l'Agrupament Escolta Amadeu Oller, commemorant els seus seixanta anys d'existència, amb presència de les iniciadores del moviment Núria Fonts i Montse Sarri (a falta de la Ramona Solà, epd), amb parlaments dels caps de les diferents unitats, amb projecció de fotos, música i cançons en directe, la representació

d'un foc de camp i, per finalitzar, l'encesa d'espelmes que resseguien els caràcters FM2018 per donar la benvinguda a la festa major. A la nit, actuació davant el Bar Tosca del mediàtic presentador del programa *Katalonski* de TV3, Halldór Már. Cançons en català i en anglès tot repassant el seu primer disc *Winds* i el seu darrer treball *Records*.

Vi, formatge, dibuix i xaranga!

El diumenge dia 12 el carrer Rafel Casanova es va despertar amb les parades del mercat del vi i formatge que oferien al vianant productes de proximitat i de bona qualitat. La fira, que es va complementar amb altres parades al carrer de Sant Antoni, va atraure molts clients, sobretot de cara al migdia. Al mateix temps es duia a terme el 2n Sketchcrawl de Moià i 13è itinerant del Moianès, organitzat pel Cercle Artístic del Moianès, amb una trentena de participants.

A la nit i adreçat al públic adolescent, l'Ateneu La Pólvora va organitzar un «sopar jove» que va reunir més d'un centenar de persones. A continuació va tenir lloc la cercavila de la xaranga a càrrec de Somhi de Caraband, que va animar fins ben entrada la nit el nombrós públic juvenil que els seguien. L'actuació del grup Scout Buster i la festa amb DJ'S van tancar la nit.

Nit de «Els Catarres»

Amb 1.954 entrades venudes, el grup català «Els Catarres» van omplir de gom a gom l'esplanada del parc municipal el dilluns dia 13. Amb cançons del seu últim àlbum *Tots els meus principis* i amb el repàs dels seus temes més exitosos de discos anteriors —incloent-hi el tema que els va llançar a la fama, «Jenifer»—, van fer les delícies de tots els assistents, la majoria dels quals eren adolescents que cantaven a ple pulmó tots els temes interpretats dalt de l'escenari. Es va fer

**Si l'orgànica
va al marró,
bé!**

Si no hi va, no ve.

Si l'orgànica no va al marró no es transforma en compost per fertilitzar el sòl o en biogàs per generar electricitat. I, per tant, no torna, trenquem el cicle i la malbaratem com a recurs.

No barregis l'orgànica amb els altres residus.

residuonvas.cat 012 gencat.cat Generalitat de Catalunya

palesa la professionalitat dels Catarres, tant en la part tècnica —il·luminació i so—, com en la posada en escena a nivell vocal i musical, que va captivar un públic fidel i entregat. La durada del concert, amb els bisos inclosos, va ser d'una hora i un quart aproximadament i un cop finalitzat qui va voler va poder fer-se fotos amb els músics. A continuació van actuar A4 Reggae Orquestra i DL Sendo.

L'endemà hi va haver el tradicional repic de campanes i engegada de coets a la una del migdia amb la col·laboració del nostre estimat Joan Gaja, des de la plaça de Sant Sebastià. A la tarda, cercavila de gegants i capgrossos.

Dia de festa major

La diada de festa major va seguir l'escaleta d'altres anys. Al parc es va dur a terme la 8a edició de la trobada d'intercanvi de plaques de cava, que sempre compta amb els seus adeptes incondicionals. A les dotze del migdia es va oficiar la missa solemne de festa major, concelebrada pel rector, Mn. Fulgence Hitayezu, i Mn. Jordi Rosich, i amb cants de la coral dirigida pel P. Mateu Trenchs. Un cop finalitzada, hom podia accedir al cambril per atansar-se a la imponent imatge de la Verge Assumpta de Moià. Ja fora del temple, els bastoners i geganters feien les seves evolucions amb l'acompanyament de gralles i timbals, un cop enllestida l'habitual cercavila que fan el dia de la festa major. Seguidament, el vermut a la plaça Major, organitzat per l'ajuntament i la Comissió de Festes, va ser molt concorregut, deixant la plaça atapeïda de grans i petits fins passades les dues del migdia.

A la tarda i a la nit Les Faixes va omplir-se d'un públic predominantment de mitjana i avançada edat per escoltar el gran concert de festa major, a les set de la tarda, i bellugar-se a la nit, a partir de les

onze, amb el ball. Ambdues actuacions a càrrec de l'orquestra Rosaleda. Entremig dels dos actes, a dos quarts de nou i al parc municipal, hom es va poder atipar amb els menús especials i bones ofertes que brindaven els «xiringuitos». Tot ben amanit amb música seixantera i setantera amb els dj's Plade & Vila.

Tobogan aquàtic i cultura popular

Deixant dormir els més grans, el dia 16 es va llevar proposant activitats adreçades als més petits, començant amb jocs tradicionals de fusta i xocolatada a l'esplanada dels plataners, al parc. Per a seguir amb el joc més espectacular i sorprenent d'aquest any i que va desbordar totes les previsions d'assistència: un tobogan aquàtic instal·lat al llarg de 75 metres del carrer de Sant Josep, que des de les onze fins a quarts de dues del migdia va estar en funcionament. Els infants havien de fer una cua que oscil·lava entre una hora i una hora i mitja per a poder lliscar amb un flotador durant una vintena de segons! A partir de dos quarts de dues i a la plaça del CAP, la matinal va finalitzar amb la festa de l'escuma, que enguany comptava amb dos inflables d'aigua on la canalla lliscava a mode de tobogan. El mateix matí es va celebrar a les dotze una missa en record dels difunts de la parròquia.

A les sis de la tarda, a la plaça Major —ben puntuals perquè el temps amenaçava pluja—, es va dur a terme la VIII Mostra de Cultura Popular. Va constar i en aquest ordre: d'una sardana d'exhibició a càrrec del grup sardanista de Moià, el ball de Nans recuperat després d'algun any sense ballar-se (i amb vuit nans en comptes del quatre que fins ara era habitual), el ball de Veguers de Sant Joan a càrrec del grup de danses tradicionals i el ball de Rams executat per la colla gegantera. Enguany no es va ballar el Vals Jota. Un cop acabada la mostra, la cobla

Actuació dels Catarres. Tobogan i festa de l'escuma (fot. Aj. Moià)

va dur a terme l'audició de sardanes com sol ser costum.

A la nit, al parc, concert de Sixtus amb versions de músiques de tots els temps i a continuació DJ Rutxo.

Festa de l'Arbre Fruiter

La Festa de l'Arbre Fruiter d'enguany va estar marcada, en primer lloc, pels atemptats terroristes de Barcelona i Cambrils, que, just un any abans, havien motivat la suspensió de l'acte per primera vegada en la història en temps de pau. Per això les primeres paraules del presentador de l'acte, Ramon Tarter, van ser un recordatori d'aquells tràgics fets, seguits per un minut de silenci en homenatge a les víctimes. En l'inici de l'acte també es tingueren unes paraules de record per a Toni Comín, president de la festa fa dos anys i actualment exiliat a Bèlgica. La festa va ser presidida, tal com ho havia de ser l'any passat, per Cristina Fillat i Fonts

L'Institut Moianès hi tingué un doble protagonisme. Primer, com a commemoració dels cinquanta anys d'estudis de batxillerat a la vila. I segon, amb el reconeixement dels millors treballs de recerca que s'hi han fet en els dos darrers cursos, realitzats pels alumnes Arnau Solà i Abril Valls (àmbit de ciències), Arnau Serra i Maria Prats (social/lletres) i Berta Fontanet i Guim Alberch (coneixement del Moianès).

Dins de l'apartat de l'Homenatge a la Vellesa, aquest any la gent gran de Moià estigué representada pel matrimoni Francesc Crivillés i Conxita Melero, de Cal Bou, als quals s'agraí tota l'ajuda que sempre han donat a les activitats i entitats del poble. En l'aperitiu que cada any s'ofereix a la gent gran al parc i en unes emotives paraules, la Conxita ja havia donat les gràcies per la distinció. Abans havia s'havia celebrat una missa a la paròquia.

El Premi Francesc Viñas al Civisme recaigué en Joan Codina i Espinasa, que a la seva personalitat com a ferrer i com a escaquista encara en actiu uneix el mèrit de tenir cura des de fa anys de la seva muller impossibilitada. En Joan, de noranta-set anys, no va poder ser present a l'acte, però va enviar una carta que fou llegida.

Després del repartiment de premis del Concurs de Dibuix Infantil Miquel Lerrín - Maria Vilardell, organitzat pel Cercle Artístic del Moianès, arribà el torn del parlament de la presidenta de la festa. Cristina Fillat, en una molt ben travada intervenció, combinà per una part els seus records personals de la Festa de l'Arbre Fruiter —com a dama d'honor en una ocasió i com a presentadora de l'acte durant diversos anys— amb un divulgatiu relat de la seva feina en el món de la teràpia gènica i el càncer (podeu recuperar l'entrevista que li vam fer a LA TOSCA de setembre del 2017).

La festa hauria d'haver acabat amb l'Himne de l'Arbre Fruiter —malauradament «enllaunat» un any més—, però en aquesta edició hi havia encara un altre acte: el comiat dels gegants vells de Moià, que durant els pròxims mesos seran restaurats.

Encara no una hora després de tancar-se l'acte de Les Faixes —en un horari poc adient en aquests dies de festa major—, començava a l'Auditori de Sant Josep el concert de la soprano Serena Sáenz, guanyadora del premi ofert per l'Ajuntament de Moià al millor cantant català del Concurs Internacional de Cant Francesc Viñas 2018. Acompanyada al piano per Anna Crexells, el concert formava part del Festival Francesc Viñas, que es clouria l'endemà a Les Faixes amb la intervenció de l'orquestra de cambra de l'AIMS de Solsona. Aquesta prestigiosa formació, dirigida per Sergey Ostrovsky, interpretà obres de Lekeu, Mozart i Bartók.

Ball de Nans a la plaça. Festa de l'Arbre Fruiter a Les Faixes (fot. C.I.C. - Moià)

VIDA MUNICIPAL

El desmantellament del servei de policia local

Grup municipal del PDeCat

Així de senzill, així de simple. Amb l'arribada de setembre també ha arribat l'estocada final al servei de policia local de la nostra vila. A partir de principis de setembre només tindrem dos policies en actiu.

Com hem arribat fins aquí? Què ha fet i què no ha fet l'alcalde Guiteras per aconseguir que no tinguem servei de policia local al nostre municipi?

Des que Guiteras va assumir l'alcaldia l'any 2011 s'ha anat produint una disminució del nombre d'agents del cos: hem passat de tenir les 24 hores dels 365 dies coberts (tretze agents), a només tenir dos agents i no poder ni cobrir un torn. Els agents de policia, funcionaris de carrera, han anat agafant comissions de servei, o sigui permisos per a exercir de policia local en un altre municipi, fins que han acabat obtenint la seva plaça en un altre ajuntament.

Durant tots aquests anys mai no s'ha cobert temporalment la plaça d'un policia local que estava de baixa mèdica o en comissió de serveis. Mai. Fins a arribar a la situació extrema del 2018. En el pressupost d'aquest any, l'equip de govern d'AraMoià-ERC va eliminar una plaça de policia de la plantilla, quedant

un total de set places pressupostades amb els diners necessaris per a pagar les nòmines d'aquests set agents. Però, com dèiem al principi, la situació actual és tan crítica que suposa de facto que no es pugui donar el servei de seguretat necessari al nostre poble. D'aquestes set places, només hi ha dos agents en actiu i la resta estan de baixa o sense cobrir. I l'equip de govern segueix amb la mateixa estratègia: no cobrir cap baixa ni cap plaça lliure.

Des del nostre grup municipal hem demanat en reiterades ocasions les estadístiques de les incidències (robatoris, furts, violència de gènere, vandalisme...) que passen a Moià. Mai no se'ns han facilitat. Per què? No deu interessar que ho sapiguem. Tot i no saber les xifres oficials, les extraoficials sí que ens arriben, ens arriben les queixes d'inseguretat, les queixes de vandalisme, d'incivisme, de robatoris a empreses o cases particulars, casos que van en augment.

Insistirem. Insistirem que se substituïxin les baixes, insistirem que es cobreixin les places lliures, per tenir el servei que necessita Moià, perquè amb la seguretat dels nostres veïns i veïnes no s'hi juga.

Campanya arqueològica a les Toixoneres

Josep Font

El diumenge 12 d'agost es va convocar una roda de premsa per a fer balanç de la campanya arqueològica d'enguany —força més breu que en anys anteriors— i, especialment, per a presentar la coberta i la passarel·la construïdes a les Toixoneres, que permeten fer compatibles les excavacions arqueològiques amb les visites, ja que la zona que s'excava és en

delació de Les Faixes, la inversió cultural més quantiosa d'aquesta legislatura.

La campanya d'aquest any no ha permès identificar noves restes humanes, però ha aportat noves puntes de llança neandertals. La presentació dels resultats va anar a càrrec de Maite Miró, cap del Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Dionís Guiteras i Mercè Bigorra de l'Ajuntament de Moià, i

Coberta i passarel·la de les Toixoneres, que han tingut un cost de 60.000 euros (fot. IPHES)

ple camí entre la surgència i la galeria sud de les coves del Toll. La construcció de la coberta ha tingut un cost de 60.000 euros, finançats per la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Moià. Ens els darrers tres anys, l'aportació conjunta de la Generalitat, la diputació i l'ajuntament han suposat una inversió total de 169.067 euros en infraestructures a les coves del Toll, cosa que significa que ha estat, amb la remo-

de Robert Sala i Jordi Rosell, de l'IPHES (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social). La Generalitat, precisament, és a punt d'aprovar el Pla Quadrienal 2018-2021 en arqueologia. La inclusió del projecte de Moià en el pla garantirà el finançament de la recerca per als pròxims anys. TV3 va assistir a la roda de premsa i va emetre un reportatge amb imatges de la coberta i la passarel·la de les Toixoneres.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVENIENES

DIES DE VISITA

Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas Nº Colegiada: 1456 93.820.91.55 - 659.660.348

Clam per la llibertat al Moianès

Josep Font

Organitzat pel CDR Moià, l'Assemblea i Òmnium Cultural, el divendres 24 d'agost els Escolapis de Moià van acollir una densa programació de concerts per a la resistència i un sopar popular —que va ser massiu— per fer costat als presos polítics i reivindicar-ne la llibertat. Els concerts eren gratuïts i el sopar tenia un preu de vint euros, amb la voluntat de recaptar diners per a la caixa de resistència.

Els espais de l'Escola Pia van resultar un marc idoni i innovador per a aquest acte: un llaç groc de grans dimensions a la façana donava la benvinguda als assistents. Una bona part de les actuacions va tenir lloc a l'església, que estava totalment

plena i amb molta gent dreta, i força gent fent temps i compartint converses fora al pati. També es va utilitzar el claustre i el pati posterior per al sopar, on també hi va haver intervencions i espectacles durant el transcurs de l'àpat.

Entre els assistents hi havia la parella i una filla del president de la Generalitat, Quim Torra; Roger Junqueras, germà d'Oriol Junqueras, i Laura Masvidal, parella de Joaquim Forn. També va participar-hi Roger Español, el qual l'1 d'octubre va perdre la visió d'un ull a conseqüència de l'impacte d'una bala de goma disparada per la policia. Roger Español va tocar el saxo durant el sopar i també va explicar els efectes de la utilització de bales de goma.

En el conjunt d'intervencions, espectacles i participants programats l'elenc de grups i persones van incloure Francesc Vilanova, Jordi Pesarrodona, Tiwins, Rafael Subirachs Maria Campillo, José María Rubio, Quim Vila, Quico Palomar, Neus Purí, Maria Lluïsa Abram, Joan Gómez, Marina Berdalet, PD Luïsa, Trabukaire, Poplade, David Guerra, Enric Rodó i Ninus Teatre de Marionetes.

Unes quatre-centes persones de tot el Moianès van participar en el sopar i els espectacles. Hi havia satisfacció entre els assistents per la capacitat organitzativa i saber aplegar tanta gent, per haver estat capaços de concentrar molts artistes i per la logística d'organitzar el sopar per a quatre-centes persones. L'Escola Pia es va descobrir com un magnífic espai amb capacitat per a aplegar trobades massives al centre de Moià.

Actuació de Roger Español (fot. R. Portet)

LES ENTITATS INFORMEN

Xipifesta

Mireia Pujol, membre de l'organització

El dissabte 4 d'agost, a Moià es va portar a terme la Xipifesta, acte organitzat per a recaptar fons per a la investigació del càncer infantil a l'Hospital de Sant Joan de Déu de Barcelona.

Va començar a les deu del matí amb una cercavila dels gegants prehistòrics de Moià, de l'Escola Pia, de l'Escola Josep Orriols i Roca i de Castellcir, amb inici a l'ajuntament i final a la plaça Major. A partir d'aquí es van anar encarrilant tots els actes, quatre paraules de l'alcalde, quatre més de l'organització de la festa, música, contes, tallers diversos (origami, construcció de màscares amb oueres, clauers amb taps de suro, pintar cares, mural de mans, etc.). També hi havia parades de venda de coques, contes i polseres candel·la. Per acabar el matí, la plaça va quedar plena de gent ballant al mateix compàs la cançó de Macaco *Seguiremos*. En general la participació va ser força alta, però el punt àlgid encara estava per arribar.

A la tarda es va fer un festival de dansa, música i cant a Les Faixes, on la re-

alitat va superar totes les expectatives. L'espectacle va començar cap a les set. Va ser un acte molt divers, amb dansa oriental, balls en línia, hip-hop, teatre, òpera, ballet, grups de cantautors... Malgrat la calor que feia aquell dia, no hi cabia ningú més. L'espectacle s'oferia amb l'opció de taquilla inversa, és a dir, tots els assistents, en sortir del recinte, donaven la voluntat.

I encara no s'havia acabat! Després de tot, es va fer un sopar solidari a l'exterior del local. Feia goig veure els comensals asseguts en cercles i fent-la petar.

La valoració general de la festa és molt positiva, la gent s'hi va implicar de valent i la recaptació final voreja els 6.000 euros, xifra del tot espectacular tenint en compte que aquest acte és el primer any que es fa al poble.

I per finalitzar només queda dir que, encara que el dia de la Xipifesta hagi acabat, resta a la vostra disposició un compte corrent per si no vau tenir l'oportunitat de col·laborar amb nosaltres. Mai no és tard per a ser solidari!

Xipifesta, a Les Faixes

Museu de Moià

Estudiants italians

El Museu de Moià i el Parc Prehistòric de les Coves del Toll acullen aquest estiu dos estudiants italians del grau superior de turisme de l'Institut Superior Sebastiano Grandis de Cuneo (Piemont). Des del 16 de juliol fins al 5 d'octubre faran pràctiques en empresa a l'estranger dels estudis que estan realitzant. Han arribat a Moià a través de l'Institut Guillem Catà de Manresa i el seu programa d'intercanvi d'estudiants amb altres instituts europeus.

Andrea Cofano i Samuele Amione principalment faran de guies i treballaran en l'atenció a l'usuari al Parc Prehistòric de les Coves del Toll i en les necessitats de servei al Museu. Així mateix col·laboraran amb l'Àrea de Didàctica fent de guies i monitors als grups escolars que ens visitaran pel setembre i principis d'octubre. Finalment també es preveu la seva col·laboració en el Departament de Difusió traduint a l'italià fulleteria, web i plafons del museu i les coves.

Per a desplaçar-se a les coves del Toll normalment ho fan amb els companys que treballen al museu, però esporàdicament, quan això no pot ser, utilitzen les bicicletes elèctriques que l'Ajuntament de Moià ha aconseguit mitjançant una subvenció de material de la Diputació de Barcelona, amb una aposta clara per la sostenibilitat ambiental.

2a Nit dels Rats-penats

El dissabte 4 d'agost va tenir lloc la 2a Nit Internacional dels Rats-penats a Moià.

L'activitat, organitzada pel Museu de Moià - Parc Prehistòric de les Coves del Toll amb motiu de la International Bat Night, va anar a càrrec dels biòlegs Iara Jiménez i Sergi Torné, membres de l'equip. Més d'una cinquantena d'assistents van gaudir d'una conferència, de la visita al seu hàbitat, les coves del Toll, i d'un albirament a l'embassament de Passarell, on es van poder detectar, mitjançant eines d'ultrasons, més de sis espècies diferents d'aquests animals.

Peces trobades a les Toixoneres
(fot. Museu de Moià)

Campanya d'estiu a les Toixoneres

Com ja s'informa en una altra secció de LA TOSCA, del 4 al 14 d'agost s'ha dut a terme la campanya d'estiu de les excavacions a la cova de les Toixoneres. L'excavació ha estat dirigida per J. Rosell i F. Rivals, membres de l'IPHES, i per R. Blas-

co, del CENIEH (Centro Nacional de Investigación sobre la Evolución Humana). Les tasques realitzades han estat bàsicament d'adequació del jaciment per a la pròxima campanya, després de les obres que s'han realitzat durant l'hivern d'una pèrgola i passarel·la i d'un laboratori. Tot i això, ha estat una campanya fèrtil, que ha posat al descobert noves puntes de llança de neandertals que confirmen una vegada més que el jaciment és important i que ens depara moltes sorpreses. Amb les noves troballes i les anteriors es pot confirmar que es tracta d'una de les col·leccions més importants de la Península Ibèrica.

Biblioteca de Moià

Els dimecres de juliol les sessions de contes al parc van aplegar petits i grans per gaudir dels espectacles i de la fresca. La primera sessió va anar a càrrec de Núria Clemares amb *Pirates a la banyera*; la segona, amb la rondallaire Ada Cusidó i *L'arbre de sucre*; la tercera, *La fantàstica Índia*, a càrrec de Glòria Arrufat, i, per acabar, la quarta sessió va ser un taller de circ realitzat per Acircate.

L'exposició del mes d'agost ha estat una selecció d'escrits de Carles Bordas amb el títol *No és que t'hagi enganyat, un espai creatiu en xarxa* (blog: <https://no-esquethagienganyat.wordpress.com/>).

El dimecres 8 d'agost, amb motiu de la festa major, es va organitzar un espectacle de màgia per a tota la família a càrrec de Koko el Mag. El xou, ple de màgia i il·lusionisme combinats amb humor i participació del públic, va ser molt dinàmic i interactiu.

Ja estem preparant les activitats per a començar el «nou curs» amb tota l'empenta i la il·lusió. Dins el programa Biblio-Lab (un programa de la Xarxa de Biblioteques Municipals que desenvolupa i dona suport a accions que tenen com a finalitat l'accés al coneixement a través de l'experimentació i metodologies innovadores i creatives en un entorn col·laboratiu obert a la ciutadania), els dies 4 i 6 de setembre es farà el taller *App inventor: dissenya el teu primer projecte d'App per a Android*,

una activitat adreçada a joves i adults en la qual es treballarà la programació modular i l'estructura d'una App a partir d'un projecte prèviament dissenyat, per, finalment, poder testar-la en el dispositiu Android.

També us animem a participar en els clubs de lectura que organitza la biblioteca. El primer és dedicat al teatre —«Llegir el teatre»— i va lligat a la programació del Teatre Nacional de Catalunya. El Servei de Biblioteques proveeix els exemplars

dels textos als membres dels clubs i facilita una selecció bibliogràfica dedicada a l'art teatral i a la literatura dramàtica dels últims anys al fons de les biblioteques públiques. Enguany la biblioteca en farà la segona edició, que anirà a càrrec d'Elvira Permanyer, i començarà amb l'obra *Cartografia de una desaparición*, de Sergio Blanco. El segon club de lectura és dedicat

principalment a la novel·la, el condueix en Marian Baqués o bé hom convida el traductor o autor. Es vol que sigui un espai on tothom pugui dir la seva, amb diferents experiències davant la lectura, però sempre amb la intenció de descobrir nous autors i diferents mirades. Aquest setembre es comentarà la novel·la *Un lloc entre els morts*, de Maria Aurèlia Capmany, a càrrec del periodista i biògraf de l'autora, Agustí Pons. Si us interessa participar i compartir lectures, només cal que passeu per la biblioteca a recollir el llibre.

Contes al parc (fot. Biblioteca de Moià)

Activitats d'estiu 2018

Cercle Artístic del Moianès

El dia 29 de juny del 2018, taula rodona a la Biblioteca per a valorar l'activitat de l'*sketchcrawl* itinerant pel Moianès, perquè en aquell moment ja s'havia dibuixat per tots els pobles. Aquesta taula rodona era a més la inauguració de l'exposició de vint-i-un taulells de fusta

aire» i XXXIV Concurs de Dibuix Ràpid. Hi va haver trenta-dos i seixanta-vuit inscrits, respectivament. Els premiats van ser:

Pintura ràpida. 1r, Joan Josep Pérez Garbó; 2n, Lluís Puiggròs; 3r, Antoni Mariscal; 4t, Julio García; 5è, Aida Maura; 6è, Manel Doblas; accésit, Joan Josep Català.

Dibuix ràpid. Categoria A, 1r, Gil Farré; 2n, Neus Layola; 3r, Maria Palazon. Categoria B: 1r, Marcel·lí Griffith; 2n, Pep Palazon; 3r, Roc Guasch. Categoria C: 1r, Fidel Griffith; 2n, Martina Alba; 3r, Aina Caamaño. Categoria D: 1r, Joan Homs; 2n, Ferran Grau; 3r, Marina Zapata.

El 17 de juliol es va organitzar el XXVI Concurs de Dibuix Miquel Lerín - Maria Vilardell. Els premiats van ser:

Categoria A: 1r, Anna Pros; 2n, Teia Viñolas; 3r, Oriol Layola. Categoria B: 1r, Arnau Migales; 2n, Marcel·lí Griffith; 3r, Laia Valldeoriola. Categoria C: 1r, Guillem Tarradellas; 2n, Jana Idrac; 3r, Júlia Guiteras. Categoria D: 1r, Alba Cid; 2n, Jana Torras; 3r, Pol Plans.

Del 14 al 19 d'agost han estat exposades a la sala del Casal les obres dels concursos de Pintura i Dibuix Ràpid. El dia 19 es va realitzar el lliurament de premis a Les Faixes i després s'hi va passar la pel·lícula *Loving Vincent*.

Un dels artistes del Concurs de Pintura Ràpida davant de Cal Bou
(fot. C.I.C. - Moià)

amb imatges dels dibuixos de diferents pobles del Moianès, fets in situ. Tal exposició es va poder veure a la Biblioteca de Moià durant tot el mes de juliol; la primera part d'agost ha estat a Monistrol de Calders, i la resta d'agost i al setembre es troba a Berga formant part del projecte Art Major.

S'ha participat i col·laborat en la 2a ronda de *sketchcrawl* del Moianès (l'Estany, Monistrol de Calders i Moià).

L'11 d'agost es va organitzar el LII Concurs de Pintura Ràpida «al teu

Pròxim concert d'orgue de M. Torrent

Equip de l'Orgue

El dissabte 29 de setembre, a les sis de la tarda, tindrà lloc a l'església parroquial de Santa Maria de Moià un important concert d'orgue a càrrec de Montserrat Torrent i Serra.

Aquesta mestra de mestres barcelonina, que ja va oferir un concert amb motiu de la restauració de l'orgue de l'església ara fa cinc anys —per cert, amb molt d'èxit—, inicià els estudis com a organista amb Paul Franck, professor d'orgue de l'Escola Municipal de Música de Barcelona, estudis que acabà amb el premi d'honor i el premi de l'ajuntament. Per ampliar la seva formació organística va fer cursos a Siena amb Germani i Helmut Rilling, a Harlem amb Tagliavini, també va treballar amb Santiago Kastner i finalment va anar a París, on estudià amb Noëlie Pierront. Va rebre una beca d'estudis de l'Institut Francès de Barcelona i tres beques de la Fundació Juan March.

Nomenada catedràtica d'orgue del Conservatori Municipal de Barcelona, ini-

cià la seva activitat docent i concertística i realitzà un bon nombre de concerts arreu d'Europa (Alemanya, Suïssa, Itàlia, Londres, Ginebra, Lisboa), Nord-amèrica, Sud-amèrica i Àfrica, amb interès especial en la recuperació de l'orgue com a instrument musical popular. Ha obtingut nombrosos premis i reconeixements, entre ells la Creu de Sant Jordi del Govern de la Generalitat de Catalunya (1995), el nomenament com a acadèmica corresponent de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Granada (1995), la Medalla de Plata del Mèrit Artístic de Belles Arts del Ministeri de Cultura (1996), el Premi Nacional de Música (1996), la Medalla d'Or al Mèrit Artístic de l'Ajuntament de Barcelona (1997), la Medalla al Treball President Macià de la Generalitat de Catalunya (2001) o el doctorat *Honoris Causa* per la Universitat Autònoma de Barcelona (2008).

Les entrades es podran adquirir anticipadament a la Merceria-Perfumeria M. Rosa, al carrer de Sant Antoni 7, de Moià.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Un estiu gegant

Geganters de Moià

La colla de Geganters, el 17 d'agost, amb els gegants que es restauraran

Els Geganters de Moià hem tingut un estiu ben intens, començant el dissabte 28 de juliol amb l'organització de la XXXVI Trobada de Gegants, en què vam acollir dotze colles participants d'arreu del territori català. A les set de la tarda la plaça Major era plena de gom a gom i es donava inici a la cercavila, que va recórrer els carrers principals del poble fins a la plaça del CAP, on es van realitzar els balls de cada colla participant i on la colla geganter de Moià va oferir els seus dos balls propis a tot el públic que es va acostar a veure el final de la trobada.

El dissabte 4 d'agost organitzàvem la tradicional cantada d'havaneres al parc municipal, enguany amb el grup Terra Endins, que un any més va fer gaudir d'una bona vetllada en aquest indret tan preciós de la nostra vila.

Arriba la festa major i com l'any anterior amb un pòquer d'actuacions. Començant el dimarts 14 d'agost, dia en què,

abans d'iniciar la cercavila, es va batejar el gegantó Grony, estrenat l'any passat. El dimarts 15 es va fer la tradicional cercavila acompanyats pel Pollo, bastoners i capgrossos fins a la plaça Major, on l'ajuntament havia preparat un vermut per a tots els vilatans. El dimecres 16, durant la IX Mostra de Cultura Popular, per segon any consecutiu els nostres quatre gegants van ballar el ball de Rams, un any més fent esclatar d'aplaudiments tot el públic assistent.

I, per tancar la festa major, el divendres 17 d'agost participàvem en la 113a Festa de l'Arbre Fruiter, aquest any més emotiva que mai per a tota la colla geganter, ja que els gegants Ferran i Isabel es van acomiadar de Moià: com bé sabeu, els tindrem un any fora de casa, en què passaran per un necessari procés de restauració amb motiu dels seus setanta-cinc anys que celebraran l'any que ve.

OPINIÓ

Per què no rebategem els gegants vells?

Jaume Clarà

Com a cloenda de la Festa de l'Arbre Fruiter, la Colla de Geganters de Moià féu una breu però sentida cerimònia de comiat als gegants vells de la vila. Com la mateixa colla explicava en el darrer número de LA TOSCA, els gegants vells estaran fora de Moià els pròxims mesos per tal de ser sotmesos a un procés de restauració de la parella, centrat sobretot en la confecció d'uns nous cavallets, la revisió de la policromia de caps i mans i el canvi del seu vestuari. És una iniciativa lloable que impulsa la Colla de Geganters i que vol implicar no solament l'administració sinó també tota la població a través d'una campanya de micromecenatge.

La iniciativa és una mostra més de la vitalitat que mostra la Colla de Geganters. Una colla creada l'any 1983 —fins llavors portar els gegants era responsabilitat directa de l'ajuntament, que pagava els portadors— i que des d'aleshores ha contribuït al lluíment dels gegants de Moià amb la incorporació del grup de grallers (1987), el gegantó Trapella (2003), la nova parella de gegants Toll i Toixonera (2007) o el gegantó Grony, estrenat l'any passat i batejat aquesta darrera festa major, per citar només els principals elements festius.

Ara és l'hora de renovar els gegants vells, que l'estiu que ve arribaran a la venerable edat de setanta-cinc anys. Després que els primers gegants de Moià (el rei moro i la princesa cristiana, regalats a Moià per la família Bussanya l'any 1883) desapareguessin durant la guerra civil (excepte el cap de la geganta, que es conserva al museu), per la festa major de 1944 s'estrenà la nova parella. Com era obligatori en aquells moments de la postguerra, se'ls hagué d'anomenar com a «Isabel y Fernando», els Reis Catòlics, símbol de la unitat espanyola. Ara bé, en

gairebé cap programa de la festa major ni en cap crònica dels actes d'aquells anys i de les dècades següents apareixen esmentats com a tals. Sempre són els «gegants» —o «los gigantes» en els textos escrits en castellà—. Òbviament, eren els únics gegants de la vila.

De manera paradoxal és amb l'adveniment dels ajuntaments democràtics que es començarà a fer servir el nom, catalanitzat, d'Isabel i Ferran. La parella de gegants continuava essent l'única de Moià, però amb la creació de la Colla de Geganters s'iniciava la participació en cercaviles d'arreu de Catalunya, i com que en la presentació de cada parella es demanava un nom, se'ls apuntà com a Isabel i Ferran. Un fet que no deixa de sorprendre, tenint en compte que la tendència dels anys vuitanta en molts pobles de Catalunya fou la contrària: que els gegants anomenats fins aleshores Isabel i Fernando fossin rebatejats amb un altre nom, més propi de la localitat respectiva.

A nivell local, però, el nom d'Isabel i Ferran ha estat molt poc utilitzat. Per això sorprèn de veure que darrerament, i sobretot en la campanya ara encetada, es fa un esforç per consolidar aquesta denominació. ¿No seria millor, aprofitant el *Projecte Gegant* de restauració de la parella, i aprofitant sobretot el procés de participació ciutadana, no sols fer possible la restauració dels gegants vells de Moià sinó també rebatejar-los amb un nom més escaient a la societat moianesa que representen?

MOIANÈS

Consorci del Moianès

El programa 30 Plus 2017 es tanca amb tretze contractes subscrits

El programa 30 Plus per a fomentar la contractació de persones de trenta anys o més, del qual ja informàvem en el número anterior de LA TOSCA, s'ha tancat aquest any amb tretze contractes subscrits. Recordem que el projecte ofereix un ajut econòmic a les empreses que contractin persones beneficiàries d'aquest, consistent en el salari mínim interprofessional proporcional a les hores treballades durant sis o nou mesos. Les persones participants, a més, realitzen una formació adaptada al lloc de treball per tal de tenir més eines i més recursos per a desenvolupar-se millor en l'entorn laboral. En la convocatòria anterior es van subscriure set contractes i enguany han estat tretze, pràcticament el doble. Aviat el Consorci del Moianès sol·licitarà de nou el projecte per a la convocatòria de l'any 2018 per així continuar oferint aquest tipus d'ajudes.

Necessites l'anglès per a treballar? Formació ocupacional al Moianès

El dia 3 de setembre s'iniciarà la primera edició del curs de formació ocupacional *Anglès gestió comercial*. És un curs de 240 hores de durada que permet millorar el domini d'aquest idioma en l'àmbit empresarial per tal de poder desenvolupar les tasques administratives i comercials en llengua anglesa de forma correcta i fluida, a partir de millorar els processos de comprensió i expressió oral.

El curs es realitzarà de dilluns a divendres de nou del matí a tres de la tarda, des del dia 3 de setembre fins al 30 d'octubre a Can Carner. Per a poder participar en el curs és imprescindible inscripció prèvia i passar un procés de selecció. Els

requisits per a poder ser alumnes és estar en l'atur, tenir cursat i aprovat el BUP/Batxillerat i/o un FP/CFGM de la branca administrativa, tenir experiència laboral en l'àmbit administratiu i disposar d'un nivell d'anglès mitjà equivalent a una formació de 200 hores.

Informació i inscripcions al tel. 938 301 418 o al c/e formacio@consorcide-moianes.cat.

Esdeveniment artístic a l'Estany

L'associació Rutes del Romànic commemora el mil·lenari del nomenament d'Oliba com a bisbe de Vic. En el marc d'aquest aniversari s'han programat diversos actes que tenen com a finalitat donar a conèixer la vida i obra d'aquest personatge històric.

El monestir de Sant Joan de les Abadesses i el Palau de l'Abadia, la catedral de Vic (Osona), la Seu de Manresa (Bages) i el monestir de Santa Maria de l'Estany (Moianès) acullen un projecte artístic en quatre parts que aglutina accions al voltant de la figura del bisbe, un diàleg entre música medieval i art contemporani inscrit radicalment en el territori a través del Camí Oliba. Porta per títol: *Oliba Episcopus: camins*.

Al monestir de l'Estany l'esdeveniment va tenir lloc el dia 18 d'agost i va comptar amb un bon nombre d'assistents, que pogueren passejar per aquest espai patrimonial en una descoberta poètica i simbòlica a través de la llum, el so, la música, la forma i la paraula.

Al Moianès, el Camí Oliba (sender de gran recorregut GR-151) passa per l'Estany. És un autèntic museu al mig de la natura i un itinerari poc exigent i envoltat de serveis turístics de gran valor afegit. Us animem a descobrir-lo!

Campanya de prevenció de drogues

Consell Comarcal del Moianès

Durant aquest estiu el Consell Comarcal del Moianès conjuntament amb els ajuntaments han presentat la campanya *Com consumeixes l'oci?*, que pretén la reflexió sobre el consum de drogues durant les festes majors de la comarca.

La campanya té l'objectiu de fer un treball de prevenció així com de reflexió per obrir al diàleg la temàtica del consum de drogues. Entenent que la prevenció i la sensibilització és responsabilitat de tothom, s'ha elaborat una campanya que pretén abordar els diferents agents: els joves, les famílies i els establiments.

Empoderar les persones joves és el primer pas per a treballar la prevenció. Això implica informar-los dels riscos i mirar de potenciar les seves habilitats per a fer front a les diverses situacions en què es poden trobar. Per aquest motiu s'ha preparat un díptic amb recomanacions davant els consums.

Per tal d'orientar les famílies d'adolescents, s'han presentat unes recomanaci-

ons en els programes de festa major de cada municipi, amb diferents idees a parlar amb els joves de la família.

Finalment, s'han dut a terme diverses formacions per a establiments i entitats que dispensen alcohol durant les festes majors, per tal de dotar-los d'eines i estra-

tègies per a garantir unes nits de festa major sense problemes. Les barres disposaran d'aigua gratuïta i algun aliment per a omplir l'estómac durant la nit.

Enguany es durà a terme la primera edició de la campanya, i ja hi ha propostes per a fer del treball de prevenció un eix permanent a la comarca.

Aquesta proposta s'ha dut a terme des del Servei de Joventut Comarcal, el qual funciona des de fa un any. Durant aquest temps

s'ha treballat per a fer un diagnòstic i disseny de l'estat de la joventut a la comarca a través del Pla Jove Comarcal #Fem-MoianèsJove per tal de respondre a les necessitats dels joves de la comarca així com dels deu municipis.

**CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODONCIA
IMPLANTS

Collsuspina consolida el GiraCirc

Josep Font

Del 17 al 29 d'agost va celebrar-se la 4a edició de GiraCirc, el festival de circ al carrer que enguany s'ha projectat de forma notable, amb la participació de quinze companyies de circ i amb l'assistència d'uns 8.000 visitants, que van emplenar el carrer major de Collsuspina en tota la seva extensió durant el cap de setmana.

GiraCirc s'ha anat fent una identitat pròpia, no solament perquè és l'únic festival del seu gènere en tota la Catalunya Central, sinó també pel seu caràcter de circ social: de gener a juliol han estat treballant amb vint-i-sis nens de l'EIAA (Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència) del Moianès, amb la voluntat d'integrar millor col·lectius amb dificultats, i han desenvolupat tam-

bé un projecte educatiu amb nens de Puigdole-
na durant cinc mesos. El resultat d'aquesta tasca podia visualitzar-se els dies del festival amb els infants com a protagonistes. La dimensió social es va palesar també amb la reivindicació de la igualtat de gènere, ja que les dones van ser les protagonistes de totes les actuacions del divendres. I encara, atenent al moment polític, es va voler donar visibilitat a la lluita per garantir la llibertat d'expressió, amb l'organització d'un debat.

Tal com explica Xavier Vinuesa, fundador i membre de l'organització del GiraCirc, el festival va ser una iniciativa de Desperta Espurnes, amb el suport de l'Ajuntament de Collsuspina. Les tres primeres edicions van permetre d'assolir els 6.000 visitants, que s'han incrementat un 30% en aquesta edició i que representen un salt qualitatiu. Preguntat per com fan l'estimació del públic, Vinuesa detalla que ho calculen a partir del nombre de cot-

xes que aparquen (un servei de pàrquing ben organitzat, amb vigilants i persones d'acolliment i al preu simbòlic d'un euro): «Hem fet una mitjana de tres usuaris per cotxe, tenint en compte que es tracta de públic familiar que acostuma a venir amb nens.» Els espectadors, detalla Vinuesa, vénen de tota la Catalunya Central, de Berga, Manresa, Solsona. N'hi ha que procedeixen del Ripollès i també, és clar, del Moianès.

Per a fer possible el festival hi han col·laborat seixanta voluntaris, una xifra extraordinària tenint en compte que la població de Collsuspina és de 349 habitants. Els voluntaris s'encarreguen de la decoració del poble, l'acolliment, el pàrquing, la gestió dels espais, la barra, etc. El pressupost d'enguany ha estat de 22.000 euros. L'Ajuntament de

Collsuspina hi ha destinat 5.000 euros, CaixaBank ha fet una aportació de 1.000 euros per a l'àmbit de circ social. Està pendent de formalitzar una subvenció de 7.000 euros amb la Diputació de Barcelona i la resta d'ingressos els generen amb l'activitat, el *merchandising*, la barra, etc.

Xavier Vinuesa és conscient de l'escala d'aquest festival i les limitacions pel que fa a la seva dimensió. Afirmar, tanmateix, que a més del festival Trapezi de Reus i el de la Bisbal, el GiraCirc pot completar la terna. Enguany, TV3 se n'ha fet ressò, amb un reportatge conduït per Carolina Rossich, l'especialista en cultura de Televisió de Catalunya. És un indicador més que el GiraCirc s'ha convertit en un dels principals actius culturals de la comarca del Moianès i que es vol fer un lloc en el conjunt de Catalunya.

Carpa central del GiraCirc i un dels espectacles de carrer (fot. J. Font i GiraCirc)

El 2n Festival de Titelles del Moianès ha estat una veritable festa!

Rocamora Teatre

Solista, de Rocamora Teatre

A les seues d'enguany —Monistrol de Calders i Calders— s'han rebut amb un interès i assistència creixents les vuit activitats programades per al festival. En cartell hi havia dos espectacles infantils —*El regal* de Pengim-Penjam i *El peix d'or* de Binixiflat Teatre de Titelles—, dos per a tot tipus de públic —*Mr. Barti's Show* d'Alex Mihajlovski i *Solista* de Rocamora Teatre— i dos més per a joves i adults —*Puppet pro* de la Cia Tactilicua & República Tòxica i *Identitats* de Rocamora Teatre—, de tècniques i estils ben diversos, a més de dos tallers d'introducció al titella de fil a càrrec de l'Espai Animacions de Calders, oberts a tothom.

És remarcable que el públic s'ha mogut no solament entre aquests pobles, sinó que també han vingut de la resta de la comarca i de més enllà, per gaudir de les actuacions i els tallers.

Totes les activitats han rebut un fort aplaudiment i aprovació per la seva alta qualitat i professionalitat, fent descobrir a molta gent que el teatre de titelles, ben fet, és fantàstic i captiva el públic de totes les edats i condicions socials. La gratitud mostrada pel públic després de cada representació és el millor garant de la continuïtat del Festival de Titelles del Moianès.

Llarga vida al festival!

Notes terçolenques

Ramon Puig

Primer d'agost lila i feminista

L'acte institucional que enguany commemorava el 101è aniversari de la mort del president Prat de la Riba va comptar amb la crítica literària M. Àngels Cabré, directora de l'Observatori Cultural de Gènere. Obrí la vetllada el batlle, Isaac Burgos, que se solidaritzà amb Toni Comín i evocà els anys de col·laboracions amb l'efemèride a la Casa-Museu de Can Prat. La ponent se centrà en la personalitat de M. Aurèlia Campmany i de Montserrat Abelló com a prototipus de defensa tant de gènere com de país.

L'encaix de Castell en Positiu amb l'entorn del «procés»

La llista assembleària de Castell en Positiu, de gent independent, de tall d'esquerra i progressista, va pendre el timó local després de quasi vint-i-cinc anys de l'ombra «protectora» i «allargada» de la CDC de Manel Vila. Era tot un examen teòric i pràctic de com caminar sobre les aigües del procés polític català, en un nus gordià entre la legalitat indomable i ame-

naçadora i aquella part de l'opinió pública decidida a caminar vers Itaca... En clau local, la patata calenta cremava al forn amb l'exili de Toni Comín i la presa de posició en el seu suport.

En tot moment, els quatre regidors de Castell en Positiu, encapçalats pel batlle, Isaac Burgos, han ensenyat les cartes tant a favor del retorn del Toni com del fet que Catalunya pugui expressar-se lliurement en un referèndum, cosa que en actes i discursos ha quedat plasmat en tot moment.

El PIC renova les dures crítiques a Castell en Positiu

Amb només seixanta vots aproximadament de diferència, la plataforma independent de Castellterçol PIC, formada pel PSC local més uns independents, va igualar també amb quatre regidors els Positius. En realitat, va englobar el vot més anti-independentista, tot i que, a títol personal, l'ex-alcaldessa i cap de llista, Carme Tantiñà, i l'ideòleg Sebastià Padrós han fet acte de presència en nombrosos

Acte commemoratiu de l'aniversari de la mort de Prat de la Riba (fot. Lluïsa López)

actes de suport al «procés» i fins i tot el Sebastià ha assistit a un sopar de l'ANC local.

En el *Full Informatiu Municipal* d'agost fan un dur atac a l'equip de govern, entenent que aquest ha portat el poble a un nou endeutament, quan ells han dit que entre el 2011 i el 2015 passaren del 175% insostenible a deixar totes les factures pagades. L'antiga fàbrica ANLA, en funcions d'equipament i hotel d'entitats, està tenint importants obres de renovació, cosa que el PIC considera un nyap urbanístic. Quant als *lofts* que ocupen l'antiga fàbrica Roger, sempre qüestionats per una part de l'opinió pública, el PIC considera que aplicar-los una modificació urbanística és un desastre.

També el PIC acusa els dos grups minoritaris, PDeCAT (dos regidors) i ERC (un), de fer costat a l'equip de govern.

Pere Comín, enterrat a Castellterçol

Si bé no s'hi donà un caire oficial, un centenar de persones acompanyaren la Lluïsa Oliveres en l'enterrament de Pere Comín, el seu fill. El comiat es va fer el 28 de juliol, després del sentit traspàs a Lovaina, on es retrobà la família a l'entorn del germà exiliat, Toni. La

família deixà entrar els assistents al petit cementiri de Castellterçol. Al final es va entonar a *cappella* la cançó *Gronxa'm, estel daurat*.

Al mateix temps que s'acomiadava el cos del Pere, una delegació castellterçolenca de l'ANC va anar a rebre el president Puigdemont a Brussel·les i van aprofitar-ho per a traslladar-se a Lovaina a saludar el Toni.

Tercer disc de Jim Torsol

Puntualment, cada estiu, el popular grup moianesenc-vallesà presenta un nou disc. Aquesta vegada, el tercer. Folk-country, com sempre «pal de paller», i amb un gran acompanyament: a la veterania i la direcció del guitarra elèctrica i acústica del mateix Jim Torsol i del baix, el granerí Alfred Serra, l'actuació va imprimir empenta renovada amb la veu d'Aina Vallès, el bateria Albert Marquès, M. Vilamajó amb acústica, Pere Cardoner al cel·lo i Irene Serrahima al violí. Punt i a part, l'actuació estel·lar, com en els grans concerts d'Arsèguet o Saldes, de l'acordionista Esther Farrés, interpretant *Les fonts del Segre*. El repertori, com sempre, pacifista i reivindicatiu, va posar damunt la taula un disc enterament en català.

PERFILS

Dos ramaders del Moianès (1) Jesús Suriñach, pastor d'ovelles

David Prat

A principis de juny vaig quedar amb en Jesús Suriñach (1963) a prop de la Taiadella, al terme de Castellcir, i vam xerrar sobre el seu ofici mentre guardava les ovelles. En Jesús va néixer als Hos-

talets de Balenyà, on els seus pares eren masovers, però la família, quan ell tenia sis anys, va fer-se càrrec de la masoveria de la Taiadella. I ha viscut bona part de la vida en aquesta casa fins que, tot just

Jesús Suriñach amb el Black (fot. D. Prat)

ara fa deu anys, en va haver de marxar. Sense abandonar mai la feina de pastor, fa quinze anys es va fer càrrec de Cal Molí Xic, una carnisseria de Castellterçol. I només fa un any i mig que a més a més també duu Cal Toneu, la botiga de queviures de l'Estany. Amb un gran esforç i amb hores i hores de feina, la família pot tirar-ho tot endavant i complementar, amb el que les dues botigues aporten, els minsos ingressos que avui en dia proporciona la ramaderia. En Jesús viu amb la sensació que l'ofici de pastor s'acaba. Al Moianès queden ben pocs ramats d'ovelles, però ell resistirà mentre pugui.

Saps què passa? Aquest gos, el Moreno, que era el més bo, s'ha fet vell. Té nou anys i afluixa: no va com ha d'anar. Allà davant n'hi ha un altre, el Black, que té tres anys. Però li falta. Aquests *border collie* són molt d'ordres però no saben guardar tan bé com els altres. I aquest altre és un mastí, creuat d'espanyol amb leonés. És el que vigila. A la nit, no s'acosta ningú: ni senglars ni guilles. Marca fort el territori. De dia, si un gos ve aquí i es fica al mig del ramat, el mastí va ràpid i l'atonyina.

Has tingut mai atacs de gossos?

Una vegada em va entrar un gos al corral i quinze o setze ovelles es van ofegar. No és perquè les mossegués: les ovelles sempre van a pilot i, si no tenen sortida, s'apilen. I, si se n'apilen gaires, la de sota s'afoga. Després hi va haver aquella època del llop. Parlo potser de fa quinze anys. Vaig ser jo el qui va donar l'avís. Va ser un dia que no vaig saber si era el llop o un gos, perquè el veus i no el veus. És tan ràpid! Entrava pel bosc, t'agafava l'ovella que estava més a la vora, clac!, i se l'enduïa. Només se'n menjava els dintres. Ni les cuixes ni re. La buidava i la deixava. Amb una primavera em van desaparèixer dotze ovelles. Llavors va venir un rural aquí amb una tenda de campanya i va estar no sé pas quants dies vigilant, i el van fotografiar. I em van dir: «Hauríem de fer paperassa i te les pagarem.» Dic: «No m'emboliqueu. Jo, si ha desaparegut, ja està.»

I amb la guilla?

Hi ha vegades que, si una ovella t'ha xaiat i et queda enrere, si no és una veterana que defensi bé el xai, la guilla, la «punyetera», l'hi fot. En canvi, si la mare és veterana, no deixa el xai i ataca la guilla. Però passa poc, això.

Com era de gran tota la propietat de la Taiadella quan n'éreu els masovers?

Tenia 370 hectàrees. Però a les Berenguères, que són setanta hectàrees, hi havia uns altres masovers.

Els teus pares van ser pagesos tota la vida?

Sí, tota la vida. Jo he nascut ben bé, com aquell qui diu, al mig del bestiar.

I quan vau deixar la masoveria de la Taiadella?

El 2008. El propietari antic volia masovers perquè mantinguessin les terres netes. Tenies el bestiar, et deixaven fer llenya a les vores dels camps i pagaves un arrendament. Però, en morir-se aquest propietari, va canviar tot. Va quedar del

fill d'un cosí del propietari, que va dir que d'això n'havia de treure molta més producció. I, només del lloguer de la casa, ens en va demanar 1.200 euros. I les terres a part. Aleshores vam dir: «Nosaltres no ho podem pagar, això.» I amb un mes i mig vaig ser fora. En canvi, amb les terres ens vam entendre i li vaig comprar el tros del Serrat, de trenta hectàrees. Però el bestiar menja molt i has de tenir més terres arrendades.

El tema de l'arrendament de les pastures com va?

Aquest és un altre problema que tenim els pastors. Ara tothom va per la pela. Tots aquests que tenen tants porcs necessiten terres i paguen uns arrendaments desorbitats per poder llençar els purins. I nosaltres no hi podem competir. El propietari diu: «Home, aquest m'arrendo les terres, me'n dona deu mil, i tu dius que me'n pots dar cinc mil.» És una mica de guerra, això. I el govern tampoc no s'hi fica. Al contrari, ens van estrenyent més cada vegada. El problema més greu que tenim ara la majoria de pastors és això: els arrendaments de les terres.

I tu, amb les trenta hectàrees del Serrat, no en tens prou?

No, no en tinc pas prou. Mengen molt, les ovelles!

O sigui, 350 ovelles, amb trenta hectàrees, no en tenen prou?

No. A l'hivern, al bosc, hi van per distreure's. De finals de juny a setembre, quan el bosc està assolellat, el menjar el troben bo. Però quan ve l'hivern l'herba del bosc agreja una mica i les ovelles segons què ni s'ho volen menjar. El bosc l'has d'aprofitar els tres mesos d'estiu.

Això d'aquí és teu o no?

Això és arrendat. En tinc unes quantes, de finquetes arrendades. Tot aquest volt és arrendat. Encara trobes propietaris dels d'abans, que diuen: «Paga tant i ja m'està bé.» Però es va acabant, això. Per sort, amb les ovelles hi ha un avantatge

que si tu et pots dur el xai a l'escorxador i vendre'l a la botiga, ho valores el doble. Tot queda a casa.

Un dia em deies que és ruïnós dependre d'intermediaris.

Ruïnós. Perquè et vindrà un negociant de xais i et dirà: «Cinquanta euros per peça.» Però si el pots vendre a la botiga, encara que et durà feina (dur-lo a l'escorxador, anar-lo a buscar, tallar-lo, arreglar-lo...), en fas cent vint euros. Abans, teníem escorxador a Castellterçol. Podíem matar dos dies a la setmana. Nosaltres fèiem d'escorxador i pagàvem uns costos de manteniment. A més, de cada pell ens en donaven dotze o setze euros, segons l'any. Ara em donen cinquanta cèntims per pell. A més, a l'escorxador haig de pagar un euro per quilo perquè em matin el xai. Si pesa onze o tretze quilos, pago onze o tretze euros.

I, abans, quan teníeu l'escorxador aquí, amb els costos de manteniment, a quant et sortia més o menys?

A uns tres euros per peça.

O sigui que, dels tretze euros de la pell menys els tres que pagaves, te n'embutxacaves deu. I ara és al revés.

La feina era teva, d'acord, però eren deu euros.

Ara en pagues uns dotze i només te'n donen mig de la pell. O sigui que en pagues onze i mig. I què va passar amb l'escorxador de Castellterçol?

Va ser vergonyós. El portaven l'ajuntament i els carnisers. L'ajuntament no en va tenir cap culpa, perquè va fer tot el que va poder per mantenir-lo obert. El problema va ser que no estava en bones condicions i s'hi havien de fer reformes. Vam fer les reformes que ens van dir, que ens van costar uns 30.000 euros, i al cap d'un mes ens van fer tancar l'escorxador, perquè la Generalitat deia que n'hi havia un a deu quilòmetres, a Moià. Va anar així. I l'escorxador de Moià també era municipal, però el Mas se'n va anar fent

propietari: el va anar renovant, hi va ficar diners i no sé com se'l va quedar. I hi va haver un moment que no li era rendible de matar xais ni vedells, i va dir: «Xais i vedells, aneu-vos-en allà on vulgueu.» I ara hem d'anar a Manlleu, que hi ha una hora d'anar i una de tornar. I abans ho teníem a cinc minuts.

Quants xais mateu per setmana?

Entre els que venem a Castellterçol i a l'Estany, matem uns quinze o setze xais per setmana. I després també en venem a restaurants: a l'Hostal Grau, a La Violeta, al Revolt i al Montaña. Fins i tot a la carnisseria Homs.

De la llana, te'n deuen donar una propina, oi? Per a fer el cafè.

Ni per a fer el cafè. Aquest any la regalo. Al rentador em van dir que me la paguen a cinc cèntims el quilo. Cinc cèntims el quilo per cinc-cents quilos de llana són vint-i-cinc euros i, si llogo una furgoneta per portar la llana a Lliçà, em costarà vuitanta euros. I, compte, esquilar val 1,35 euros per ovella. El dia d'esquilar et buiden la cartera. Mira, trenta anys enrere, tu pagaves els esquilets: 80.000 pessetes per esquilar aquest ramat. Però de la llana en feies 140.000 o 150.000 pessetes. Encara et quedava

un benefici. Ara s'ha estropellat del tot.

Escolta, i no surt a compte munyir?

Te'n vas a morir al mateix i has de tenir un altre tipus d'ovella. Els pots donar verd, pasturar una o dues hores, però després a dins també els has de donar un altre tipus d'alimentació perquè produeixin més llet. La nostra ovella és de raça ripollesa, que és més aviat de criar xai. Per a treure carn és una bona ovella. I en aquest país s'aguanta bé. Segons quin tipus d'ovella tampoc no s'adapta gaire al terreny.

¿I a tu t'agrada, aquest ofici?

A mi sí. Molt! Si no m'agradés, amb aquest patir...!

¿I al teu fill li agrada, també?

Al gran, molt! Pensa que sap fer collars de fusta i els musica. En va aprendre a la muntanya, pasturant. Ho fa per afició. Agafa un compàs i ho marca, i amb el ganivet, mentre guarda les ovelles, va fent.

Escolta, ¿i a les ovelles les afecta, que hi hagi tanta mullena, aquest any que plou tant?

No els va pas gaire bé. Si t'hi fixes, elles van corrent i van triant l'herba eixuta. Les ovelles, d'aigua, no en volen. Tota la vida s'ha dit: «Les ovelles, aiga a la bassa i menjar al camp.» M'entens? D'aigua a l'esquena no en volen gaire.

Jesús Suriñach al Serrat de la Taiadella (fot. D. Prat)

DE FORA ESTANT

Mor Pere Comín, fill d'Alfonso Carlos Comín

Josep Font

El dissabte 28 de juliol va celebrar-se a la parròquia de Santa Cecília, de Sant Gervasi de Barcelona, el funeral per Pere Comín Oliveres, que va ser inhumat posteriorment al cementiri de Castellterçol. Pere Comín va morir a Lovaina (Bèlgica) el dilluns 23 de juliol, precisament el mateix dia que havia mort el seu pare, trenta-vuit anys abans, i a conseqüència d'un procés cancerós, com el seu pare, enterrat també a Castellterçol i el funeral del qual va tenir lloc a la mateixa parròquia.

Santa Cecília era plena a vessar en un dissabte molt xafogós. Entre els familiars, amics i coneguts hi havia moltes cares conegudes, com la consellera de Salut Alba Vergés, l'ex-conseller d'Economia

Antoni Castells, o Diana Garrigosa, muller de Pasqual Maragall, per citar només alguns noms del món de la política. També hi havia una nodrida presència vinguda i vinculada amb Castellterçol, on la família va estiuejar molts anys. El seu germà Toni Comín, ex-conseller de Salut, i que va ser entrevistat per LA TOSCA amb motiu de la presidència de la Festa de l'Arbre Fruiter ara fa dos anys, deia en aquesta revista que se sentia de Castellterçol, on havia plantat una olivera per simbolitzar la seva pertinença i on tenia residència fins els fets d'octubre.

Va encetar el funeral Maria Lluïsa Oliveres, mare de Pere Comín, que va fer el primer recordatori, acompanyada de música de fons que Pere havia compost per a piano amb motiu de la mort del seu pare. Va haver-hi intervencions de les seves germanes Maria i Betona, així com de les nebodes i nebots. Les intervencions dels familiars es van cloure amb un àudio de Toni Comín, exiliat a Lovaina i on Pere va acabar els darrers dies de la seva vida.

Les referències a Castellterçol van ser contínues, tant al llarg de les intervencions com en l'obituari que va publicar Maria Comín a *La Vanguardia*. En el funeral també va ser-hi present l'actualitat política. A més de la situació personal de Toni Comín, Betona Comín és membre del Secretariat Nacional de l'Assemblea Nacional de Catalunya. Precisament, la secció de l'ANC de Castellterçol-Granera havia fet una crida a les xarxes per «fer costat» a la família en l'enterrament al cementiri de Castellterçol. Un dels sacerdots va fer un paral·lelisme entre les limitacions a la llibertat política l'any de l'enterrament d'Alfonso Carlos Comín, el 1980, i en l'actualitat.

Un jove Pere Comín, en una representació teatral a Castellterçol

Maqueta de Santa Maria del Mar

Jaume Clarà

A finals del mes de juliol va quedar instal·lada a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona la maqueta que d'aquest edifici ha realitzat el moianès Josep Fonts i Canellas. Està situada en un espai que li dona molta visibilitat, la capella de la Mare de Déu del Carme.

La maqueta és acompanyada per un plafó amb fotografies del procés de construcció i un breu text explicatiu —datat a Moià l'any 2017, moment en què es féu la donació ara materialitzada—, que informa de les mides (alçada del campanar, 1,40 m, i de la basílica, 0,90 m), de l'escala (1:48), del pes aproximat (2.750 kg) i de les hores de treball esmerçades en la seva confecció (2.800), entre altres dades.

Fot. Marta de Planell

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

FORMATGES

MONTBRÚ

www.montbru.com

On podem veure aquesta peça de ceràmica?

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior està situada a la façana de Cal Plàcid, a la plaça Major.
El guanyador ha estat Lluís Clarà i Iglésias.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Oficis i personatges de Moià (7) Impressor: Isidre José i Picanyol

Roser Portet

Isidre José (fot. R. Portet)

Ens trobem davant un home de múltiples interessos. Hem hagut de triar sobre quin vessant de la seva vida l'entrevistàvem, perquè és una persona molt implicada en la vida de Moià: com a regidor de Cultura i Ensenyament a l'ajuntament, en la creació dels Festivals Viñas, l'Escola Municipal de Música i la reobertura del Cercle Artístic, i col·laborar en la recuperació dels Tres Tombs; jutge de pau; president de la Residència de Moià; membre de les juntes del Club Esportiu Moià (i un dels fundadors de la revista Palestra) i de l'antic Casal; grup de teatre, sardanes, armat... Ens centrem en la seva vida d'impressor, en cinquanta-un anys de tasca professional que han suposat un canvi abismal: un salt del segle XV al XXI, de Gutenberg a l'actualitat.

Com vas decidir fer-te impressor?

En aquella època, quan acabaves els estudis a catorze anys buscaves un

lloc per a anar a treballar. Em van sortir dues oportunitats, la primera: anar en un despatx; la segona: entrar com a aprenent a la impremta del Josep M. Grau, l'única que hi havia en aquell moment a Moià. A mi els números em feien respecte i, en canvi, el tema manual i artesanal m'atreia. A casa em van deixar completa llibertat i em vaig decidir per la segona opció.

Quin aprenentatge hi vas fer?

En aquell moment hi érem quatre treballant. El més important per començar era estudiar les lletres dels caixons, perquè per a compondre les pàgines havies de fer-ho automàticament, la rapidesa era clau. Muntàvem les lletres per posar-les al motlle, s'havien d'anar distribuint els motlles per a una altra feina, et passaves l'estona fent composició i distribució. Estaven distribuïdes per tipus de lletres i per fileres i de dalt a baix, les més grosses ja eren de fusta: de plom, com les altres, haurien pesat massa —posteriorment van evolucionar, van passar a ser d'un plàstic molt resistent—. Les lletres es compraven pel tipus i la mida. Quan una lletra s'utilitzava molt s'anava aixafant i això vol dir que ja no quedava ben impresa.

Si bé el sistema dels calaixos que s'utilitzava era gairebé el mateix des que s'havia inventat la impremta, el que sí que havia evolucionat era el sistema de premsa: les que jo vaig conèixer ja eren mecàniques, posant el paper manualment, un per un. Si hi havia alguna lletra que quedava marcada malament hi posaves alguna alça, amb molta precisió. També depenia de la rapidesa a posar el paper: amb aquesta premsa mecànica amb la dreta posaves i amb l'esquerra ja el tre-

ies, si el paper era molt prim costava més encaixar-lo.

La tinta es posava en un tinter de la màquina amb un corró de cautxú, feia la distribució de dalt a baix. Quan havies d'estar alerta era quan havies de canviar de color —imprimien a un sol color—, havies de netejar molt bé el tinter i els corrons perquè agafés nítida la tinta de l'altre color, ho netejaves amb una mica de petroli i un raspall perquè marxés la tinta i no hi quedessin rugositats.

Què s'hi imprimia?

S'hi imprimia de tot: cartells, albarans, factures, targetes, sobres... Però amb moltes limitacions: per exemple, si en un cartell hi havia un gravat o il·lustració, no saltres no ho podíem fer, havíem d'anar a Manresa, amb un gravador que es deia Matamala, li deixaves el dibuix i ell et feia un clixé de metall, el deixava sobre una fusta que podies utilitzar per a fer la impressió completa, amb l'alçada de les lletres. Per a fer un cartell podíem trigar molt temps. L'avantatge és que, si teníem aquests clixés fets, podíem aprofitar-los per a altres feines.

A Manresa també hi anàvem quan teníem una publicació que necessitava moltes lletres, com era LA TOSCA; no en teníem suficients per a fer totes les pàgines, i a Manresa ens ho passaven amb linotípia, en barres de plom.

Vau posar impremta pròpia...

M'havia casat a vint-i-dos anys, i a vint-i-quatre, amb la meua dona, la Tere-sita, vam muntar la impremta a casa mateix, començant al garatge, en el mateix lloc que ara. Haig de dir que sense el seu suport incondicional i ajudant-me amb el que va caldre sempre, jo no hauria tirat endavant. De fet, el nom de l'empresa és la unió dels nostres noms «IS» d'Isidre i «TER» de Teresita, «ISTER», i sempre ho hem viscut com un projecte comú.

Vam muntar la impremta amb el mateix sistema que coneixia. Vaig veure que

al costat de la catedral de Barcelona es tancava una impremta, la maquinària era molt vella, però els caixons de les lletres i la tipografia els els vaig comprar. A Barcelona vaig anar a la casa especialitzada Hartman, on vaig comprar una màquina d'imprimir d'aspa, que ja introduïa automàticament el paper.

Els clients no els vaig anar a buscar mai: al principi, la família i els amics et donaven petites coses, i amb el temps vam anar agafant feina de fora de Moià, va començar a venir molta gent que t'anaven coneixent amb el boca-orella, sortint feines encadenades. Suposo que complint amb el temps d'entrega, la qualitat i el preu, la gent et venia.

Has imprès encàrrecs importants per a clients del Moianès.

Per a aquí Moià havia fet el *Truc*. També a l'Estany, quan hi havia Mn. Aureli Pou, vàrem fer un llibre del 850è aniversari del monestir. Ens introduïem en diferents mercats. Però la major part dels clients que venien eren sobretot d'Osona i el Bages, fins i tot vam fer llibres per a Puigcerdà.

Vau poder ampliar l'espai de treball...

Vam poder ampliar el garatge fins al carrer. Va sortir l'ocasió de comprar un pati del costat, cal Tria, que era dels Escolapis, i hi vam posar la maquinària d'impressió, deixant la part de davant per al despatx i el magatzem. Però tot això també va ser una evolució. El fet d'anar ampliant, vol dir que ens hem passat la vida demanant crèdits, en la mesura de les possibilitats, per a ampliar i millorar en l'ofici, sense quedar-nos enrere. Amb el temps vol dir que necessitàvem personal, fins a arribar a quatre persones amb les quals hem anat treballant fins ara.

T'has hagut d'anar adaptant als canvis tecnològics.

El salt gran que vaig veure amb el que s'avançava respecte a la tipografia va ser

el sistema d'impressió òfset. La tipografia és el sistema tipogràfic d'impressió directe al paper; el sistema òfset imprimeix en una planxa que ho transfereix al cautxú i aquest sobre el paper. Un avantatge és que podies guardar les planxes i podies reutilitzar-les. L'altre avantatge és que també em podia fer el que abans amb tipografia era un clixé: ara amb els fotolits —com un negatiu—, si algú volia una il·lustració, m'ho feia i ho modificava jo mateix, guanyava en rapidesa i, per tant, a donar servei. Això ens va fer disparar, perquè vàrem ser dels primers a la zona.

També posant el sistema de linotípia, que em permetia editar publicacions llargues; amb una màquina d'escriure especial escrivia amb lletres de boles que duen tots els formats de lletra i, com a resultat, sortia la composició

de la pàgina sencera i li feia una fotografia —amb la màquina ja quedava imprès en un paper—. Més endavant vam comprar una altra màquina que incloïa el sistema fotogràfic integrat i permetia escriure al paper fotogràfic, revelava amb més definició. El problema d'aquests sistemes és que només podies fer lletres. Més endavant ja va sortir el sistema Macintosh —les primeres màquines que van treure en per a impremta; avui es coneix com a Apple—; aquest sistema també va donar un avantatge: fer distribucions i correccions amb rapidesa a l'ordinador.

Tot era una evolució, anaves entrant en la roda de l'actualització dels sistemes, el que anava sortint s'anava aplicant. Entre un sistema i un altre passaven pocs anys, l'adaptació es feia en veure els avantatges que cadascun podia aportar a les feines que fèiem.

Com t'ho feies per a fer l'actualització a aquests canvis?

Llegia molt i estava alerta de les innovacions, coneixent l'evolució i les possibilitats. Em deixava assessorar per les empreses, coneixent els avantatges. Comprava la maquinària que em donava més possibilitats, sempre de segona mà, a empreses que em donaven una garantia. En quedar-nos en aquest ofici, hem hagut d'anar coneixent i adaptant-nos a les necessitats, a la mida de l'empresa i dels serveis a oferir, sense disparar els costos.

Una de les coses que vam crear a la impremta va ser una editorial per a poder editar aquelles publicacions que no trobaven un lloc on fer-ho. Li vam posar com a nom La Garbera. Nom que sortia del meu record infantil, prenent la metàfora: de

les petites garbes es fa una garbera, així dels llibres fas una editorial. El món editorial és molt difícil, però

ens va permetre d'editar llibres. Una altra cosa que hem fet és material gràfic per a autoescoles, que es distribuïa per tot Espanya («Gramilsa», conjunt de sis socis que formàvem l'empresa).

Quines satisfaccions t'ha aportat la feina d'impressor?

Estic content d'haver conegut tots els sistemes d'impressió des de la tipografia, gairebé des de la invenció, a la immediata actual, és una feina que m'ha apassionat. Altres satisfaccions: quan ens vam posar pel nostre compte..., sempre que hem comprat maquinària..., quan hem agafat gent..., vol dir que avances. Els tres treballadors actuals van entrar amb setze anys, ja en fa més de trenta, i s'hi han quedat; això és una satisfacció. L'altra, potser la més important, és que has pogut tirar la família endavant i has pogut viure. Una altra és la de les relacions humanes: hem ajudat servint la feina, i els clients donant-nos-la.

Com veus el futur de l'ofici?

Semblaria que els avançaments tècnics haurien de fer que ens relaxéssim a l'hora de treballar, perquè les màquines et faciliten la feina, però encara vas més estressat. L'important en totes les feines és donar qualitat, rapidesa i bons preus; aquesta ha sigut la base de Gràfiques Íster, i continua essent-ho d'Íster Gràfiques SCP.

El futur de l'ofici passa pel tema de la comunicació, ara moltes coses es donen a conèixer digitalment, però d'aquesta evolució em sap greu que hi haurà informació que no quedarà enregistrada, en tenim molta, però la majoria no es podrà recuperar. De fet, ja s'ha perdut molta informació en faltar el maquinari que obri certs disquets.

Jo crec que la impremta sempre tindrà un lloc en la comunicació a través del paper imprès.

Com va ser el pas de la jubilació?

Jo hauria continuat treballant, però un punt d'inflexió clau va ser que a la família vam tenir un problema de salut, vam veure clar que la vida d'ara endavant és per a gaudir-ne de manera diferent.

Primer vam plantejar el traspàs als tres fills, l'Anna, la Gemma i el Ferran,

però ells ja tenen altres projectes. El següent va ser demanar-ho als treballadors, i ha estat la solució que s'ha definit, la que ens afavoria mútuament; sóc feliç de la solució perquè el que hem creat té continuïtat.

La jubilació es va materialitzar el febrer passat. Guardem coses que fan gràcia de la professió, per exemple els calaixos de lletres comprats a l'inici, i també una impremta petita que va sense motor comprada al Josep M. Molist, de quan tenien la impremta al Poble Nou: és la màquina més antiga d'imprimir d'aquí la comarca.

Amb tants anys d'ofici deus tenir moltes anècdotes per explicar.

Una anècdota que en aquell moment vaig patir, però que ara em fa gràcia: vam fer uns cartells per a una entitat moianesa, que cada any feia un sopar benèfic; a sota de tot havia de posar «La Junta Local de Moià» i va quedar com «La Junta Loca de Moià». Els cartells van quedar penjats durant un parell de setmanes, i fins al darrer dia no va venir la presidenta encesa per dir-m'ho. Al final no els vam cobrar la feina, de tan malament que m'ho vaig passar!

Elena Marsinyac, Climent Romeu i Albert Romeu enguany han assumit el relleu de l'empresa

LLETRES

Gent a Moià

Marian Baqués

Aglomeració a la sortida de l'església després d'un funeral, o d'un concert; gent a la plaça del Colom un tarda frescal d'estiu; el caminar juganer dels vailets camí de l'escola; una dona absorta en un llibre; un home solitari al parc...

Un home, una dona. Proper o distant, semblant o diferent, preocupat o distret, conegut o desconegut. Sobre ell o ella focalitzem la mirada. Tant se val l'edat, el gènere, el seu estatus personal, la història o històries que tragina. El que importa és ell, és ella. La seva vida, el que pensa i sent. Les preguntes que es fa i allò que el fa feliç o el preocupa. Passió i serenor, bé i mal.

Què hi ha en el dedins d'una persona? I, més enllà de la seva pell, què el fa ser allò que és? Condició humana.

Miquel Balagué fou un escolapi pioner en la interpretació del relat bíblic de la creació del món. L'any 1967 escrivia: «El nom de *Adam*, home, l'autor sagrat el fa derivar, sense pretensions científiques, de *adamh* 'terra', perquè d'ella fou tret i a ella ha d'anar a parar; com els llatins que el van fer derivar també de *humus*>*homo*» (*Prehistoria de la Salvación*, Madrid, p. 60). Recordo aquelles paraules del salm 8,5: «Quan miro el cel que han creat les mans vostres, la lluna i els estels que hi heu posat, jo dic: "Què és l'home, perquè us en recordeu, què és un mortal, perquè li doneu autoritat?"»

El manresà Joaquim Amat-Piniella escriu la seva novel·la *K. L. Reich* a partir de l'experiència dels cinc anys a Mauthausen. A les acaballes de l'obra reflexiona sobre l'home: «Observa aquell home com fuma, l'observa llargament, fins que la sensació de dolcesa l'embriaga com un vi de grau. Aleshores veu clar que ha trobat la calma i que l'ha trobada personificada

en aquell home. L'Home per damunt del que és accidental, per damunt de la raça, de la nacionalitat, dels partits, dels nuclis d'amics i de les individualitats potents. L'Home mitjà, el que integra les multituds que van pel carrer i per tots els camins del món sense saber on van, el que té fam i set, el que durant anys ha conegut la por i avui fatxendeja en la impunitat d'una nit d'interregne, el que es mou per instints essencials i immutables així que qualsevol fet exterior estripa la capa de civilització» (Barcelona 2006, pp. 515s).

A l'estiu de 1941 una mare jueva escriu al seu fill —soldat en el front amb l'exèrcit rus— sobre la vida en el gueto on els han reclòs en espera de ser assassinats. Un emocionant relat de Vassili Grossman. «Què et puc dir dels éssers humans, Vítia? Em sorprenen per a bé i per a mal. Són extraordinàriament diferents, encara que tots tinguin el mateix destí. [...] Com més tristesa hi ha en l'home i menys esperances té de sobreviure, millor, més generós i més bo és» (*Vida i destí*, Barcelona 2008, p. 100).

Vaig conèixer l'obra de Hanna Arendt fa relativament poc. He pogut saber que el seu prestigi com a filòsofa és gran. D'un llibre seu: «Segons el pensament grec, la capacitat de l'home per a l'organització política no és tan sols diferent, sinó que es troba en directa oposició a l'associació natural el centre del qual és la llar. El naixement de la ciutat-estat va significar que l'home rebia, a més de la seva vida privada, una mena de segona vida: la vida política. Ara tot ciutadà pertany a dos ordres d'existència i hi ha una rotunda distinció entre el que és seu i el que és del comú» (*La condición humana*, Buenos Aires 2009, p. 39). Que el desenvolupament de la vida privada i l'individualisme que

comporta no ens facin perdre la dimensió pública de la vida social.

M'encanta llegir en Tura Pedemonte! Un company que s'ha dedicat a la filosofia i que ha escrit sàviament sobre la condició humana. La seva paraula sempre ofereix llum a la complexitat de la persona. Escriu: «Qui sóc, jo? Ens mirem al mirall i tenim la impressió de trobar-nos davant d'un estrany. Quan hem explorat algunes de les nostres capacitats ens hem topat sempre amb els nostres límits, però això tampoc no aclareix la nostra recerca. Bé que molts filòsofs de totes les èpoques han intentat respondre aquesta pregunta sobre la identitat de l'home, les seves respostes només s'han aproximat tímidament a la realitat d'un gran misteri» («Fonaments filosòfics d'una pedagogia personalista», dins *Catalaunia*, Barcelona, maig-juny 2017).

Recentment ens ha deixat en Jaume Botey. Un home compromès amb totes les causes perdudes, intel·lectual rellevant, transformador de la societat. En el pròleg del llibre de Paulo Freire *L'educació com a pràctica de la llibertat* hi trobem: «L'home és un ésser incomplet, inacabat. La "humanització" de l'home s'està fent contínuament. És un ésser obert, creador,

capaç de deslligar-ho tot per quedar obert a tot. L'home es transcendeix a si mateix cap als altres (compromís, solidaritat) i cap al Creador. Per això la utopia és consubstancial amb l'ésser de l'home. Creure en la utopia no vol dir realisme ingenu; ans al contrari, exigeix un coneixement crític i desmitològitzador de la realitat. És el convenciment que la vocació de l'home és ser subjecte i no objecte. Per això els reaccionaris no creuen en la utopia; volen un present de domini i autoritarisme. El reaccionari no té esperança» (Vic 1987, p. 45).

Vaig descobrir aquesta petita perla de Josep Palau i Fabre (*Poemes de l'alquimista*, Barcelona 1993, p. 174) a la biblioteca, en una sessió de poesia. Es titula «L'estranger»:

—De quin país és aquest estranger?
—No ho sé.
—Com se diu?
—No ho sé.
—Què fa? Quina llengua parla?
—No ho sé.
—Com us dieu, bon home?
—...
—De quin país veniu? On aneu?
—Sóc d'aquí. Sóc estranger.

Fot. C.I.C. - Moià

MISCEL·LÀNIA

Homenatge a la vellesa: a tots els nostres avis!

Maria Porta, resident a Hospital-Residència Vila de Moià

Som persones que conservem la fe,
un estol de gent desitjosa,
i que no pretén altra cosa
que uns als altres fer-nos bé.

Tenir anys no vol dir res
si es viuen amb alegria,
fent-nos mútua companyia
no serà viure, i res més.

El cap blanc que ja tenim
ens fa com vells venerables,
però també molt responsables
del que fem i com vivim.

Del «sí» que sortí de nostres llavis,
que fa anys l'amor ens uní,
avui amb gran goig podem dir
que som esposos, pares i fills.

Quan sortim a prendre el sol
i ens acompanyen nostres néts,
ens sentim molt satisfets
i ens donen un gran consol.

Si ens demanen algun consell
procurem fer-ho a consciència,
guiats per l'experiència
que un té quan ja és vell.

Sabem que de vells no passarem,
que som ja fruita madura
i que la vida és molt dura,
sols viure en pau desitgem.

Aixíensem continuar
fins a arribar aquell dia
que amb el cor ple d'alegria
a dalt del cel puguem entrar.

La costa de la Creu

Agustina Cantó

Any 1950, abril 30, diumenge: «Avui fa cinquanta anys que es va posar la creu a la costa dels Escolapis. Per commemorar-ho han fet una processó que ha sortit a les quatre de la tarda de l'església parroquial. Hi anava molta gent.» Així consta en una nota del dietari del meu pare. O sigui que fa 114 anys que la santa creu des de la seva talaia privilegiada contempla Moià, i nosaltres, quan hi pugem, ens sentim orgullosos de mirar-la des de la nostra petita enmig d'un paisatge bell i exuberant que arriba fins al llunyà horitzó.

Recordo que anys enrere, quan encara no hi havia la urbanització actual,

pujàvem a la creu per un camí estret i polsós a demanar que el cel ens enviés una pluja que ens era negada; l'eixut deixava els camps erms, on les llavors no despuntaven, i tota la població clamava ajuda al cel. I arribàvem al cim, cansats després del fort pendent, i, encara que vist mil vegades, ens meravellàvem d'aquells boscos, dels pobles, de la natura que des d'allà dalt es mostrava esplèndida i generosa. A baix, el nucli antic de Moià, petitó, amb les masies escampades per la plana, totes plenes de vida. Albiràvem carreteres silencioses sense cotxes i un cel nítid i clar on no hi havia

rastre d'avions perquè no existien encara els reactors.

Si la nostra creu més que secular pogués parlar ens explicaria tot de coses que molts moianesos ignorem. Podria parlar-nos, per exemple, del paisatge solitari, sense cap mena de construcció, on al final de la guerra civil espanyola va haver-hi trets, o de com, al començament de la mateixa contesa, els escolapis sortien del convent buscant un refugi segur, o de com el convent va ser hospital de guerra. A baix, al començament del camí, hi havia un vell i esgavellat escorxador on els gitans que sovint ens visitaven feien acampades i les criatures del poble, al vespre, ens hi acostàvem temeroses per veure aquells balls mentre la munió de gitanets mig despallats ploraven al voltant d'una foguera.

Un altre al·licient que té ara la costa de la Creu és el jardí botànic de Cal Riera. Un espai a l'aire lliure cuidat, interessant, on s'aprèn a estimar i conèixer la natura i on els visitants gaudeixen amb tantes plantes que donen color i olor a aquell nostre estimat indret.

Moià queda emparat sota el relleu muntanyós i, arribant des de Barcelona, veiem una vila protegida amb el teló de fons de la costa de la Creu.

La creu silenciosa ha vist com Moià creixia, com s'escampava amb el Polígon Industrial, amb nous carrers, amb petits i grans edificis, i aquest mirador de la costa de la Creu és un atractiu més, bonic i alegre, per als moianesos i visitants.

Nosaltres, sense la creu que vigila la població, ens sentiríem orfes, ens faltaria l'ensenya que des de l'altura ens acompanya com un guaita o com un símbol que no vol abandonar-nos.

A peu de carretera sota la costa hi ha l'edifici dels escolapis. Anys enrere era noviciat, però per falta de vocacions va ser clausurat. Recordo quan el pare Antoni Tasi era el mestre de novicis i portava

Fot. C.I.C. - Moià

a passejar el seu ramat, tots amb sotana negra, o per assistir als actes importants que es feien a la parròquia, arreglats de dos en dos i amb els ulls mirant a terra, seguint el seu mestre. El pare Tasi era baixet, discret i callat. A l'hora d'esbarjo veies la costa, plena de xiprers, amb els novicis caminant i saltant. Una vegada al mes venien els seus familiars a veure'ls i feien festa.

La moianesa costa de la Creu i el turó del Calvari, a Jerusalem, on va ser sacrificat Jesús, crec que tenen una certa afinitat. Tots dos llocs estan enlairats i, és clar, si no haguessin passat els fets de Terra Santa la nostra costa es trobaria òrfena de la creu.

Com he dit, el qui pugui donar un tomb per aquest paratge es trobarà amb una vista excepcional del Moianès. Sovint ignorem que tenim tresors molt a l'abast.

Ficció i realitat

Josep Lluís M. Picanyol

Pensant en els infants, podríem plantejar-nos si els estem educant en la realitat, o si hauríem de fer-ho. La realitat, aquesta cosa que ens envolta pertot arreu, que pot ser amiga o enemiga i que (tard o d'hora) és implacable amb els éssers que no compleixen la seva llei.

De fet, els humans sempre hem treballat per controlar la realitat i posar-la a favor nostre. S'ha fet amb l'esforç físic, el pensament, perfeccionant habilitats (adquirir ofici) i corregint errors. O sigui, treballant molt.

Però avui en dia, la paraula treballar no ens és simpàtica. Preferim que ens parlin de «realitzar els nostres somnis», una idea engrescadora. I també ens diuen que el secret per aconseguir-ho està en el pensament

positiu i a «visualitzar» els nostres èxits futurs.

Això de «realitzar els teus somnis» hauria d'anar acompanyat d'una advertència: «Hauràs de pagar un preu.» I aquest preu no sabràs ben bé quin serà fins que no t'hagis embarcat: et pots trobar que hagas de treballar divuit hores al dia, que hagas de renunciar a moltes coses que t'agraden tant o més que el teu somni, pots perdre la salut, o arruïnar-te quatre vegades. I si, un cop embarcat, et fas enrere, et pots tornar un frustrat. Però si

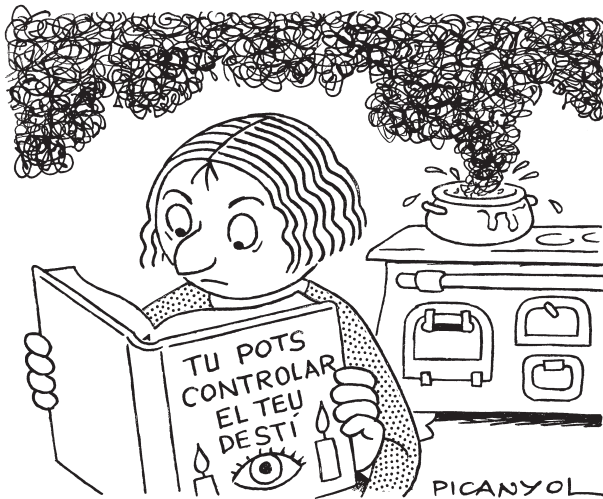
resisteixes, encara que no hagas aconseguit un gran triomf, podras sentir-te satisfet del que hagas fet. El famós explorador Ernest Shackleton, en la seva expedició a l'Antàrtida, podríem dir que va fracassar perquè el glaç va atrapar el vaixell i el va anar pressionant fins a destruir-lo, però també podríem dir que va tenir èxit perquè va aconseguir que, després de vint mesos en les immensitats gelades, tots els membres de la tripulació sobrevisquessin. Shackleton va comentar la seva aventura

amb aquestes paraules: «Érem rics en records, havíem passat fam, sofert i triomfat. Ens havíem humiliat i, malgrat tot, havíem tocat la glòria [...]. Havíem vist Déu en la seva esplendor.»

Fa uns quaranta anys, vaig

passar temporades difícils, i els llibres de supervivència em van ajudar a afrontar l'adversitat. Les experiències dels supervivents aconsellen acceptar la realitat i aprendre a adaptar-t'hi; treballar, mantenir-te ocupat, i ser sincer amb tu mateix.

La realitat, i la nostra relació amb ella (nosaltres també som realitat, però no m'emboicaré a parlar de la realitat contemplada i la que contempla), es pot comparar a un partit de tennis. El teu rival, la seva raqueta, la pilota, la pista, etc. són la realitat. I quan el teu opositor colpeja la pi-

lota tu no pots fer que la pilota vagi per on tu vols. Has de moure't veloçment i tornar la pilota amb precisió, però no pots modificar la realitat (i si ho fessis mitjançant un truc de màgia estaries fent trampa). Si fa deu dies que no t'entrenes i la nit abans t'has pres quatre whiskies i un gintònic, tot això et modificarà, però no modificarà la realitat. També hi ha els qui fan trampes. Molta gent no té escrúpols a fer que els seus somnis els pagui un altre. L'artista o el filòsof que el manté la dona o un amic ric, per exemple.

Diu una guru de l'autoajuda: «Som creadors del nostre univers. Qualsevol desig que vulguem fer realitat es materi-

alitzarà en les nostres vides» (Marie Diamond). Aquestes frases agraden, i ningú no vol reflexionar-hi gaire. Però són falses. Els milions de persones que han mort en camps de concentració els últims cent anys, totes elles desitjant unànimement la llibertat, demostren que els desitjos, ells sols, no ens donen el que volem.

La realitat i la veritat van molt unides, però no són el mateix. La realitat la tens davant teu i la veritat l'has de buscar. I acabo amb la frase d'un savi: «Per arribar al coneixement de la veritat hi ha molts camins: el primer és la humilitat, el segon és la humilitat i el tercer és la humilitat» (sant Agustí).

Meteoflaix

Josep M. Picañol i Codina

Dóna una ullada als possibles escenaris meteorològics dels pròxims dotze mesos.

Agost: La primera quinzena, a part de la calor, alguna tempesta o ruixat. En la segona, les tempestes haurien de ser més destacables.

Setembre: Augment a intervals de la inestabilitat al llarg del mes, amb ruixats i tempestes.

Octubre: Els primers quinze dies, bastant assolellats. La segona quinzena, més variable i precipitacions més destacables a final de mes.

Novembre: Després del descens tèrmic, tindrem dies de bon temps, amb canvis avançat el mes i precipitacions.

Desembre: De precipitacions aquest mes en tindrem, però amb temperatures no gaire fredes.

Gener: Mes de comportament insegur i inestable, amb poca precipitació i fred.

Febrer: Serà un mes inestable, amb precipitacions més destacables durant la segona quinzena.

Març: Mes inestable amb precipitacions creiem que destacables, amb estabilització a finals de mes.

Abril: A principis de mes algunes precipitacions; estabilització cap al dia 20, amb algun ruixat o tempesta, i acabant el mes assolellat.

Maig: Continuarà assolellat al principi, però la inestabilitat guanyarà protagonisme amb ruixats i tempestes.

Juny: Hauria de començar estable i amb calor, però tindrem un augment de la inestabilitat passat mitjans de mes, amb algun ruixat o tempesta.

Juliol: Calor i algun ruixat i tempesta a principi i cap a final de mes.

El pronòstic per a aquests dotze mesos, que pot ser encertat o no, s'ha dut a terme fent el seguiment dels primers tretze dies d'agost. S'ha fet anotant les variacions de l'atmosfera, la direcció del vent, la humitat, els núvols, la visibilitat, etc. i d'aquests resultats n'hem fet el pronòstic. Simple i complicat a la vegada.

Sents la veu dels àngels? (Un nou acudit del Plade)

Plade

Mai no m'ha passat pel cap intentar escriure una poesia, perquè no és fàcil. Sé que un poeta és, per força, una persona sensible, amable, generosa. Vull dir que m'ho imagino. El cas és que avui he llegit a LA TOSCA un article de Baltasar Font que ens dona a conèixer un poema de Màrius Sampere («Cap al tard»). Per motius personals (en relació al moment que visc ara mateix) he arribat a pensar que algú, fora d'aquest món físic en què vivim, ha fet que el Baltasar ens presentés aquest poema perquè jo el pogués llegir.

Voldria ser un bon lector de poesia, però no ho sóc i reconec que em costa molt parar atenció en les paraules si alguna vegada he arribat a tenir un recull de poemes a les meves mans. Penso que s'ha d'aprendre a llegir la poesia.

Un cop explicat que no sóc un bon lector, us vull demostrar que tampoc no sóc un bon poeta o escriptor. I que em perdoin tots els qui es puguin sentir ofesos o maltractats pel meu atreviment. Aquí va.

Sents la veu dels àngels?

*Eren dos àngels,
sense ales.
Tenien veu
i no parlaven.
Imatges difuses,
imatges confuses.
Són dos àngels
sense ales.
Es fan estimar.*

*Eren dues,
les veus.
Eren dues,
les sents?
Àngels sense ales,
àngels sense paraules.
No criden, murmuren;
no criden, xiuxiuegen.
Una veu entona,
l'altra veu canta.
Són dues veus,
són dues, les sents?
Jo sí!*

PUBLICACIONS

Llibres

Joaquim Carbó: les cartes sobre la taula

Barcelona: Pen Català, 2018. 59 pp.

«Àlbum» d'homenatge a l'escriptor nascut a Caldes de Malavella i vinculat a Castellterçol Joaquim Carbo. Inclou la seva biografia i, sobretot, els mots que li adrecen vint-i-quatre personalitats destacades del món de la cultura, entre aquests J.M. Benet i Jornet, M. Desclot, F. Formosa, A. Jané, M.A. Oliver i E. Teixidor.

Mite i literatura: cicle de conferències

Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2018. 100 pp.

Aplec de sis conferències, organitzades pel Departament de Cultura de la Generalitat i pronunciades en distintes poblacions de la Catalunya Central aquesta primavera. Entre els autors figura el moianès Carles Riera, que parlà sobre «Els orígens mitològics de la humanitat i la literatura científica».

Picanyol. L'Ot el Bruixot i el drac = Ot the Wizard and the dragon

Barcelona: Edicions del Pirata, 2018. 42 pp.

Una de les aventures d'Ot el Bruixot, el popular personatge del dibuixant moianès Picanyol, en edició bilingüe català-anglès. És el primer número de la col·lecció «Els contes d'Ot el Bruixot» d'Edicions del Pirata.

Flames a la frontera: Catalunya i la Gran Guerra

Barcelona: Museu d'Història de Catalunya, 2018. 167 pp.

Catàleg de l'exposició sobre la Primera Guerra Mundial i les repercussions que va tenir a Catalunya, que es pot veure al Museu d'Història de Catalunya, a Barcelona, del 29 de juny al 18 de novembre d'enguany. El projecte museogràfic ha anat a càrrec de la moianesa Lúcia Antúnez.

Projecte «Hospital de Campanya»: una proposta cap a les perifèries

Barcelona: Editorial Claret, 2018. 176 pp.

Llibre de diversos autors que explica, analitza i justifica l'experiència de dues parròquies (la madrilenya de San Antón i la barcelonina de Santa Anna) que acullen pobres i immigrants. Traducció catalana del nostre company de redacció Josep Ruaix.

Revistes

—**Bom!**, butlletí oficial de Moià, núm. 4 (estiu 2018), amb 4 pàgines de gran format.

—**Modilianum**, revista d'estudis del Moianès, núm. 58 (1r semestre 2018), amb 128 pàgines dedicades al monestir de Santa Maria de l'Estany.

—**Cavall Fort**, núm. 1344 (2ª quinzena de juliol 2018), amb el conte «Les

llàgrimes de sant Llorenç», d'Alegria Julià i Danés, barcelonina vinculada a Moià, i col·laboracions del dibuixant moianès Picanyol.

—**Ripoll. 65è Aplec de la Sardana**, programa que reproduïx el sonet «Què deus tenir de màgica, sardana?», de la poetessa moianesa, nascuda al Ripollès, Josefina Pons i Puigcorbó.

Diaris

Regió7

12-7-2018

«Bages i Moianès serviran prop de 2.800 àpats aquest estiu a infants de risc. Els Centres Oberts d'Avinyó, Callús, Sant Joan, Súria i Moià donaran activitat i aliment a 105 nens i nenes».

14-7-2018

«La Fura dels Baus farà dues funcions de "Manes" a final de mes a Manresa. La companyia moianesa recupera un espectacle emblemàtic dels anys noranta i el representarà a l'Anònima». «Calders acull una vetllada poètica i musical amb finalitats benèfiques». «El Museu de Moià acull la mostra "Xilografies. La fusta feta imatge" fins a l'octubre»

17-7-2018

«Concert de la Coral Castellterçol per celebrar els seus 60 anys de vida».

20-7-2018

«L'Ajuntament de Moià aprova posar el nom d'1 d'Octubre a la biblioteca municipal. La proposta, d'iniciativa popular, ha tingut el suport unànim del ple».

25-7-2018

«Berguedà, Moianès, Montserrat i Lluçanès aposten pel món rural. En aquests territoris es desenvoluparan projectes per valor de 2,9 milions d'euros fins al 2020».

26-7-2018

«Castellterçol completa la xarxa de desfibril·ladors amb un total de set aparells».

27-7-2018

«La Fura es presenta a l'Anònima de Manresa amb el teatre d'essència. Recupera "Manes" 22 anys després de l'estrena», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior.

28-7-2018

«Judo: Una lesió aparta Carla Ubasart del bronze a Coimbra». «Detingut a Moià un membre d'un clan violent que assaltava narcotraficants». «Tres ferits en un xoc entre dos cotxes a la C-59, a Castellterçol».

31-7-2018

«El Moianès és una de les nou comarques que reciclen més de la meitat dels seus residus». «Una família de Moià s'ha d'esperar gairebé 24 hores a l'aeroport del Prat per a volar fins al Marroc. Vueling els va fer passar amb raons perquè no tenia ni aparell disponible ni tripulació».

2-8-2018

«L'activitat industrial torna a la colònia Galobart de Navarres després de tres anys. L'ajuntament ha concedit un permís a la moianesa Sosa Ingredients, que va adquirir el recinte, per a fer-ne ús abans de la modificació de planejament prevista».

8-8-2018

«Moià fa una campanya pel civisme en la festa major basada en quatre obres d'art».

11-8-2018

«La festa moianesa de la Cabra d'Or mostra que és capaç d'atraure un públic plural. La participació en les activitats que promou la celebració augmenta, però els organitzadors afirmen que és difícil trobar nous coordinadors».

13-8-2018

«Arqueòlegs localitzen a Moià restes d'un toro el triple de gros que l'actual. Desenterren a la cova de les Toixoneres l'os del taló d'un ur salvatge, un bòvid desaparegut», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior.

16-8-2018

«Moià bateja el penúltim dia de festa major el gegantó estrenat l'any passat». «Moià reforça

el control de la rotació a la zona blava amb una empresa externa». «El sector de la pastisseria s'ha fet petit, però quedarà un espai per als millors professionals», entrevista al pastisser castellterçolenc Elies Miró, president del Gremi Provincial de Pastisseria de Barcelona.

18-8-2018

«La biomèdica Cristina Fillat planta el noguer de la Festa de l'Arbre Fruiter». «L'Estany acull un espectacle dels actes de commemoració del mil·lenari del bisbe Oliba».

20-8-2018

«Moià viu intensament els actes de la seva festa grossa». «Futbol: "Em podria haver consolidat a Segona B"», entrevista a Gerard Puigoriol Arnaus, «Putxi», migcampista de Calders. «El festival de circ posa al límit Collsuspina. El

GiraCirc converteix el petit poble del Moianès de 350 habitants en un escenari on es van aplegar gairebé 8.000 persones».

21-8-2018

«Obertes les inscripcions per al curs d'anglès en gestió comercial del Consorci del Moianès». «L'èxit de Collsuspina», editorial. «La veu de la soprano Serena Sáenz captiva en el Festival Viñas».

ara

11-7-2018

«La catedral del gel: per passar la calor, un lloc de visitar són aquests punts de gel de Castellterçol que van funcionar fins fa un segle», article de Daniel Romaní.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Mar Quintano Soto, filla d'Ezequiel i d'Aranxa, dia 15 de juliol.

Ibai Fortuny Montilla, fill de Miquel i d'Esther, dia 17 de juliol.

Noa Asencio Peña, filla d'Antonio i de Noelia, dia 19 de juliol.

Mia Nicole Salvador Fernández, filla de Jaume i d'Anabel, dia 20 de juliol.

NECROLÒGIQUES

Josep Campmany, jove mort d'accident

Joan Roca i Sallas

A les dues de la matinada del divendres dia 2 d'agost va morir d'accident el jove Josep Campmany i Joan, de vint-i-tres anys d'edat.

En Josep conduïa la seva motocicleta per la Gran Via de Barcelona quan va perdre el control i es va estavellar contra una tanca de separació. Va morir a l'acte.

L'infortunat jove era fill de Josep Campmany i Sallas, nét de la meva cosina Anna Maria Sallas i Vives, del forn de pa Cal Sallas que hi havia a la plaça Major de Moià i que molts convilatans encara recordaran.

Voldria expressar el meu profund condol a tota la família, especialment als seus pares, per aquesta mort tan inesperada i dolorosa.

Que en Josep Campmany reposi en pau per sempre.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JULIOL 2018

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	27,9	16,5	22,2	5	0	5	SW	19,8	
De l'11 al 20	27,7	16,7	22,2	4	0	6	SW	20,2	
Del 21 al 31	29,1	17,5	23,3	5	0	6	SW	7,6	47,6

COMPARATIVA JULIOL 1918 - 2018

	Juliol 1918	Juliol 2018
MMitjana de les màximes	26,9	28,2
Mitjana de les mínimes	14,9	16,9
Temperatura mitjana	20,9	22,6
Màxima absoluta	33,0	31,6
Mínima absoluta	12,0	14,6
Pluja mensual	9,1	47,6
Pluja màxima en un dia	4,3	19,8
Dies de pluja	5	6

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoià.cat. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoià, i al Facebook: Meteo.Moià.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia 4 d'octubre, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77